

Patendiseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõukohase seadusega tehakse muudatused kolme leiutiste valdkonna seadusesse: patendiseadusesse (PatS), kasuliku mudeli seadusesse (KasMS) ja Euroopa patentide väljaandmise konventsiooni ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1257/2012 kohaldamise seadusesse (EPVKS). Lisaks muudetakse eelnõuga mikrolülituse topoloogia kaitse seadust (MTKS).

Tegemist on leiutiste õiguskaitset puudutavate reeglite ajakohastamise ja lihtsustamisega. Muudatused on seotud Vabariigi Valitsuse otsustega vähendada bürokraatiat¹ ning tegevusprogrammist tuleneva eesmärgiga lihtsustada regulatsioone ja vähendada halduskoormust, et toetada ettevõtluse kasvu². Nimetatud leiutiste valdkonna seadustes sisalduvate volitusnormide alusel on praegu kehtestatud 17 justiitsministri määrust ning revisjoniga soovitakse kõnealuste määruste sisu koondada ühte määrusesse ja tunnistada kehtivad määrused kehtetuks.

Seega on eelnõu eesmärk luua seadustes õiguslikud alused eelviidatu saavutamiseks ehk tunnistada kehtetuks või muuta sätted, mis on andnud aluse praegu kehtiva 17 määruse kehtestamiseks, ning luua nende asemel volitusnorm ühe konsolideeritud määruse – patendimääruse – kehtestamiseks.

Lisaks ajakohastatakse ja ühtlustatakse leiutiste õiguskaitset puudutavate seaduste terminoloogiat, keelekasutust ja stiili, mis ei vasta enam kehtivatele normitehnika- ja keelenõuetele. Samuti viiakse seadustest välja liiga üksikasjalikud menetlusreeglid ning sätestatakse need edaspidi koondatud määruses. Seadustes tehakse ka üksikud sisulised muudatused, näiteks täpsustatakse litsentsi ja pandiga seotud reegleid. Küll soovime märkida, et nendes küsimustes ei ole otseselt tegemist jätkuga 2023. a. koostatud seaduseelnõu väljatöötamiskavatsusele „Tööstusomandi litsentsimise, pantimise ja registrikannete õigusliku tähenduse ühtlustamine“³; praeguse eelnõu fookus on mujal ning litsentsimise ja pantimise teemadel tehtud muudatused puudutavad vaid leiutiste valdkonda ja on olemuselt vastava regulatsiooni arusaadavuse parandamiseks ja ühtlustamiseks kõige hädavajalikumad. Vajalikud vähesed sisulised muudatused tehakse eelnõuga ka MTKSis, sest selle valdkonna registrikanded avaldatakse väljaandes (s.o Eesti Kasuliku Mudeli Lehes), mille nõuded hakkavad samuti kuuluma koondatud määruse reguleerimisalasse.

Kõik plaanitavad muudatused aitavad tagada parema õigusselguse ja lihtsama regulatsiooni ning seeläbi vähendada halduskoormust ja bürokraatiat kasutajatele. Eelkõige aitavad eelnõukohase seaduse muudatused ellu viia järgmisi bürokraatia vähendamise otsuste punkte: 1) tühistada määrused, mis on sisuliselt kehtetud või oma eesmärgi saavutanud; 2) jätta seadustesse ainult üldpõhimõtted ja üldnõuded ning viia enamik määrusi üle juhisteks, muutes nende sisu kohustuslikust soovituslikuks; 3) teha õigusrevisjon, eemaldades ebavajalikud ja üle

¹ Otsused majanduse elavdamiseks ja bürokraatia vähendamiseks | Eesti Vabariigi Valitsus.

² Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm | Eesti Vabariigi Valitsus.

³ Materjalid kättesaadavad EIS-s: <https://eelvoud.valitsus.ee/main/mount/docList/4efd2390-eebd-491c-9265-166b1fc2edb3>. VTK aluseks on omakorda järgnevad tellitud analüüsid: 1) „Analüüs tööstusomandi litsentsimise regulatsiooni kohta Eestis“ (Tartu Ülikool, 2020) ja 2) „Analüüs tööstusomandi esemete pantimise regulatsiooni kohta Eestis“ (Tartu Ülikool, 2022). Mõlemad analüüsid on kättesaadavad Justiits- ja Digiministeeriumi kodulehelt: [Uuringud | Justiits- ja Digiministeerium](#).

reguleerivad sätted ning luues võimalusi erandite rakendamiseks, kui need on sisuliselt põhjendatud. Viimaks toetab kõnealune revisjon justiits- ja digiministri õigusloomelist initsiatiivi rakendada eelnõude puhul koormavate normide tühistamise põhimõtet „üks sisse üks välja“.

Muudatustega kaasneb senise 17 eraldi määruse asendamine ühe koondmäärusega. Selle tulemusel väheneb õigusaktide hulk ning regulatsioon muutub lihtsamaks ja arusaadavamaks. Halduskoormus väheneb eelkõige ettevõtjatel, leiutajatel, patenditaotlejatel, patendiomanikel, kasuliku mudeli omanikel ja teistel õiguse kasutajatel, sest edaspidi on sama valdkonna nõuded koondatud ühte määrusesse ega pea neid otsima mitmest eraldi õigusaktist. Samuti muutub nõuete mõistmine ja täitmine lihtsamaks, kuna väheneb vananenud, dubleerivate ja liiga tehniliste nõuete hulk ning menetlus- ja vorminõuded on senisest paremini leitavad. Samuti väheneb Patendiameti ning Justiits- ja Digiministeeriumi töökoormus, sest edaspidi tuleb hallata, ajakohastada ja rakendada ühte koondmäärust.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Justiits- ja Digiministeeriumi õiguspoliitika osakonna intellektuaalse omandi ja konkurentsioiguse talituse nõunik Kaia Läänemets-Ester (5402 5740, kaia.laanemets-ester@justdigi.ee). Eelnõu valmimisel on kasutatud tööstusomandi apellatsioonikomisjoni esimehe Tanel Kalmeti koostatud analüüsi. Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud õiguspoliitika osakonna õigusloome korralduse talituse toimetaja Inge Mehide (inge.mehide@justdigi.ee) ning normitehnilist kontrolli teinud sama talituse nõunik Markus Ühtigi (markus.yhtigi@justdigi.ee).

1.3. Märkused

Eelnõuga muudetakse PatSi redaktsiooni RT I, 30.03.2023, 8, EPVKSi redaktsiooni RT I, 04.07.2017, 128, KasMSi redaktsiooni RT I, 30.03.2023, 6 ja MTKSi redaktsiooni RT I, 06.01.2023, 47.

Eelnõu ei ole seotud teiste menetluses olevate eelnõudega.

Eelnõul on puutumus Euroopa Liidu õigusega seeläbi, et muudetakse EPVKSi, mis on seadus, millega reguleeritakse õigussuhteid, mis tulenevad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1257/2012 tõhustatud koostöö rakendamise kohta ühtse patendikaitse loomise valdkonnas (ELT L 361, 31.12.2012, lk 1–8) kohaldamisest. Seejuures puudutavad EPVKSi tehtavad muudatused peamiselt terminoloogiat ja varasema volitusnormi kehtetuks tunnistamist ning õigusliku aluse loomist selles osas, mis puudutab Euroopa patendikonventsiooni alusel väljaantavate Euroopa patentidega seotud toiminguid, mitte ühtse toimega Euroopa patentide kaitset viidatud EL määruse alusel. Volitusnormide muutmine on vormiline, eesmärgiga sätestada kehtiva määruse sisu patendimääruses. Seejuures ei laiendata ega kitsendata volitusnormide muutmise volitusnormi sisu.

Eelnõu on seotud Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi punktiga 09.1. „Stabiilne ja konkurentsivõimeline ettevõtluskeskkond. Ettevõtluse kasvuks vähendame halduskoormust ning lihtsustame teenuseid ja regulatsioone“.

Eelnõu seadusena vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu poolthääle enamus (PSi § 73).

2. Seaduse eesmärk

Eelnõukohasel seadusel on kolm eesmärki: määruste konsolideerimiseks eelduste loomine, seaduste teksti ühtlustamine ja ajakohastamine ning seaduse või määrusega reguleeritavate küsimuste korrigeerimine. Tegemist on leiutiste õiguskaitset puudutavate reeglite ajakohastamise ja lihtsustamisega.

1. Leiutiste õiguskaitse alased seadused, mida muudetakse, sisaldavad rea volitusnorme, mida on reeglina kasutatud ministri määruste kehtestamiseks. Rakendusaktid pärinevad eri aegadest ning on struktuurilt ja keelelt erinevad, kuigi reguleerivad osalt sama küsimusteriingi probleeme. Nende detailsusaste on erinev, samuti on osa volitusnorme täitmata, mille tõttu näiteks Eestis esitatud esmase patenditaotluse kohta prioriteeditõendi väljastamisel on lähtutud kasuliku mudeli seaduse alusel kehtestatud prioriteeditõendi väljastamist reguleerivast määrusest; registrist andmete väljastamine on määruse tasandil reguleeritud kasuliku mudeli seaduse alusel, analoogne määrus puudub patendiregistrist teabe väljastamise kohta; kuigi PatSi ja KasMSi alusel kehtestatud taotluse sisu- ja vorminõuded on algselt arenenud sünkroonselt, on ajapikku tekkinud põhjendamatud erinevused, vaatamata sellele, et patentse leiutise ja kasuliku mudelina kaitstava leiutise kaitse tingimused on järjest lähenenud. Euroopa patendikonventsiooni kohaldamiseks on EPVKSi alusel kehtestatud üks määrus, milles reguleeritakse kõiki küsimusi, mis Euroopa patendiõiguse kohaselt riigisisesse pädevusse kuuluvad, niisiis on selles leiutise õiguse alamvaldkonnas määrusandluse olukord hea.

Kaubamärgiõiguse ja tööstusdisainiõiguse valdkonnas toimus 2004. aastal rakendusaktide konsolideerimine ühtsesse vastava seaduse alusel kehtestatavasse ministri määrusesse, milles reguleeritakse kõiki asjakohase tööstusomandi liigi riigisisese õiguse küsimusi, milleks seadus on ministrile volituse andnud. Leiutiste valdkonnas ei ole põhjendamatult analoogset konsolideerimist seni toimunud.

Selleks, et tagada määruse tasandi regulatsiooni maksimaalne ühtlus ning ära hoida vajadus kehtestada üksteist sisuliselt dubleerivaid rakendusakte, on eelnõukohase seadusega ette nähtud ühe rakendusakti – patendimääruse – kehtestamine, mis reguleeriks nii patendiõiguse, kasuliku mudeli õiguse kui ka Eestis Euroopa patendikonventsiooni kohaldamisega seotud küsimusi. Euroopa patendikonventsiooni kohaldamise küsimuste liitmine ühtse patendimäärusega võimaldab rakendada põhimõtet, et sarnaseid küsimusi tuleb reguleerida sarnaselt ja võimalikult ühes kohas, et tagada kasutajatele (nii ametnikele kui ka õiguskaitse taotlejatele ja muudele isikutele) etteaimatavus, ära hoida tulevaste erisuunaliste muudatuste oht, kasutada ühtset terminoloogiat, sarnaseid mehhanisme (nt volituste tõendamise, andmete esitamise või registriandmete päringute küsimustes), aga ka vältida vajadust viidata teises määruses reguleeritud küsimustele, kui need on Euroopa patendikonventsiooni kohaldamisel asjakohased.

Oluline on rõhutada, et määrus on õigustloov akt, mitte juhend või suunis seaduse kasutamiseks. Seetõttu on eelnõu kohaselt kavandatud reguleerida määruses üksnes õiguslikult relevantseid küsimusi, mitte anda juhiseid; määrus suunab Patendiametit koostama ja avaldama kasutajasõbralikke suuniseid seaduse kasutamiseks, kuid ei näe ette siduvat kohustust selleks. Samuti on kavandatud seni määruse lisana kehtestatud vormide asemel Patendiameti koostatud ja avaldatud soovituslike plankide kasutamine; nende kohustuslikud ja soovituslikud elemendid tulenevad seadusest ja määrusest, mõnel juhul riigiülesest õigusest. Patendiameti sisemiste protseduuride korraldamine käskkirja või juhendiga on halduslik, mitte juriidiline küsimus. Kui sellised korraldused on vajalikud ja otstarbekad, võib Patendiameti juht need kehtestada oma üldisest juhtimispädevusest lähtudes.

Eeltoodust tulenevalt on eelnõukohase seaduse eesmärk luua eeldused selleks, et leiutise õiguskaitse alase konsolideeritud määruse kehtestamine ministri poolt oleks juriidiliselt võimalik ja osades küsimustes nõutav; samuti määrab seadus kindlaks need volituspiirid ja ülesanded, milles määrusandlus on seaduslik. Nimetatud leiutiste valdkonna seadustes sisalduvate volitusnormide alusel on praegu kehtestatud 17 justiitsministri määrust ning revisjoni eesmärk on koondada kõnealuste määruste sisu ühte määrusesse ja tunnistada kehtivad määrused kehtetuks.

Seadusega ei korraldata ümber volitusnorme seoses riigikaitsele leiutistega (tegemist on Kaitseministeeriumi valitsemisala valdkonnaga, volitusnormi PatSi § 18¹ lõikes 4 ei ole kasutatud ja see ei olegi kohustuslik) ega eelarveliste küsimustega (EPVKSi § 20 lõige 2, mis on Rahandusministeeriumi valitsemisalas).

2. Eelnõukohase seadusega ühtlustatakse ja ajakohastatakse osaliselt leiutise õiguskaitse alaste seaduste terminoloogiat, keelekasutust ja stiili. PatS ja KasMS pärinevad 1993. aastast ning on koostatud oma aja normitehnikat järgides. Kogu ulatuses selle vormistusliku küsimuse ajakohastamine ei ole seaduse eesmärk, kuivõrd on ootuspärane, et 2012. aastal alustatud tööstusomandi kodifitseerimise projekt millalgi jätkub ja viiakse lõpule. Näiteks on termin „rahvusvaheline patenditaotlus“ vähemalt osaliselt eksitav ja vastuolus patendikoostöölepingu terminoloogiaga (õigem on „rahvusvaheline taotlus“) ning terminit „siseriiklik (menetlus, patent vm)“ on peetud ebasoovitavaks võrreldes terminiga „riigisisene“ (sõnaühendi põhisõna on eesti keeles teisel positsioonil; terminiga rõhutatakse seda, et asjassepuutuv menetlus toimub riigi sees või patent kehtib riigi sees, mitte et see on mingis mõttes riiklik).

3. Eelnõukohase seadusega vähendatakse detailse-tehnilise regulatsiooni osa seadustes, paigutades sellise regulatsiooni määrusesse. Üldjuhul pärineb selline detailne regulatsioon seadustes viimastest aastatest. Näiteks riigilõivu tasumist unikaalse viitenumbriga võimaldav regulatsioon on tehnilist laadi ega sisalda isikute õigusi sel määral tagavaid norme, et need peaks olema seaduse tekstis. Kaubamärgi ja tööstusdisainilahenduse puhul on analoogsed sätted juba praegu kehtestatud määruses. Samuti on kasuliku mudeli avaliku lihtlitsentsi registrisse kandmist, leiutise kaitsedokumendi paberil ära kirja väljastamist või patendikirja rekvisiite puudutav regulatsioon seaduse tasandil tarbetult detailne ning peaks olema reguleeritud määruse tasandil. Vastupidi, PatSis ja KasMSis puudub seni nt kaubamärgiseaduse (KaMS) sätetega võrreldav regulatsioon pandi registrisse kandmise kohta, kuigi pandi registrisse kandmine on võimalik ja selle kohta teate avaldamine Patendiameti avalikus väljaandes on ette nähtud. Seega täiendatakse litsentsi ja pandi regulatsiooni osas, mis seni on olnud puudulik. Lisaks on eelnõukohases seaduses tehtud üksikuid muid sisulisi täpsustusi.

4. Eelnevad punktid on asjakohased põhiliselt leiutisi käsitlevate seaduste (PatS, KasMS, EPVKSi) kontekstis. MTKSis tehakse eelnõuga minimaalsed muudatused, mis on peamiselt tingitud asjaolust, et teated mikrolülituse topoloogia alaste registrikannete kohta avaldatakse Eesti Kasuliku Mudeli Lehes, mis aga on kavandatava konsolideeritud määruse reguleerimisalas. Üksikud muud muudatused tehakse ühtlustamise ja hädavajalike lünkade täitmise eesmärgil; näiteks puudub praegu MTKSis täielikult pantimist ja pandi registreerimist puudutav regulatsioon, kuigi muude tööstusomandi liikide puhul on ainuõiguse objektile registerpandi seadmine reguleeritud. Oluline on märkida, et mikrolülituse topoloogia on väga erandlik ja eraldiseisev intellektuaalomandi õiguse liik ning sellega ei kaitsta leiutisi nii nagu patendi või kasuliku mudeliga. Ehkki MTKS jõustus 1998. aastal, ei ole seni Eestis ühtegi mikrolülituse topoloogiat registreeritud ning ei ole ka ette näha, et huvi nende registreerimise vastu lähiajal kasvaks.

Mikrolülitus on elektroonse funktsiooniga lõpp- või vahetoode, milles selle elemendid, millest vähemalt üks on aktiivelement, ning kõik elementidevahelised ühendused või osa nendest ühendustest on teostatud alusmaterjali sees või selle materjali pinnal (MTKSi § 4). Näiteks peetakse mikrolülituse topoloogiaks kiipe ja mikrokiipe (elektroonilised vooluringid, mille kõik komponendid on kokku pandud kindlas järjekorras õhukese pooljuhtmaterjali pinnale). Mikrolülitused on olulised elemendid paljude elektriseadmete jaoks, näiteks kellade, telerite, pesumasinade ja autode, aga ka keerukate arvutite, nutitelefonide ja muude digitaalseadmete jaoks.⁴ Võimalus mikrolülitust õiguslikult kaitsta on mikrolülituse topoloogia registreerimine. MTKSi § 5 kohaselt on mikrolülituse topoloogia mikrolülituse elementide ning kõigi või osa elementide vaheliste ühenduste mis tahes viisil väljendatud kolmemõõtmelise paigutuse kujutis või selline kolmemõõtmelise paigutuse kujutis, mis on ette nähtud kasutamiseks mikrolülituse valmistamisel, kusjuures vähemalt üks element on aktiivelement.

Olenemata sellest, et Eestis ei ole ühtegi mikrolülituse topoloogiat registreeritud, on oluline tagada MTKSi korrektsus ning õigusselgus ja teha seetõttu MTKSi eelnimetatud muudatused.

Kõnealused muudatused aitavad ühtlasi saavutada Vabariigi Valitsuse otsuses ettenähtud eesmärki vähendada bürokraatiat ning tegevusprogrammis sisalduvat eesmärki lihtsustada regulatsioone ja vähendada halduskoormust, et toetada ettevõtluse kasvu.

Eelnõu koostamisele ei eelnenud väljatöötamiskavatsuse koostamist, kuna eelnõu seadusena rakendamisele ei kaasne olulist õiguslikku muutust ega muud olulist mõju (HÕNTE § 1 lg 5). Eelnõu muudatused on valdavalt tehnilist ja normitehnilist laadi ning nende eesmärk on kehtiva regulatsiooni korrastamine, terminoloogia ajakohastamine ja õigusliku aluse loomine selleks, et koondada 17 määrust üheks määruseks. Sisulised muudatused on üksikud ja piiratud ulatusega.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

3.1. Eelnõu sisu analüüs

Eelnõu koosneb viiest paragrahvist.

Eelnõu § 1 sisaldab PatSi muudatusi.

Punktiga 1 asendatakse PatSi § 2 senine tautoloogiline regulatsioon volitusnormiga patendimääruse kehtestamiseks. Patendimäärusega korraldatakse eelnõu kohaselt nii PatSi, KasMSi kui ka EPVKSi rakendamist. Konkreetsed volitused määruse sisu kohta on reguleeritud muudetavate seaduste asjakohastes sätetes, üldjuhul asendades senised volitusnormid eraldi määruste andmiseks. Kommenteeritav säte on analoogne nt KaMS § 1 lõikega 2 ja tööstusdisaini kaitse seaduse (TDKS) § 1 lõikega 2. Kuna tegemist on üldvolitusega määruse andmiseks, millega ei täpsustata määrusega reguleeritavaid küsimusi, puudub analoogne üldvolitus KasMSis ja EPVKSi.

Punktiga 2 tunnistatakse kehtetuks PatSi § 4, mis kordab tarbetult ja täpsustamata põhiseaduse § 123 lõikes 4 sätestatud põhimõtet, et kui Eesti seadused on vastuolus Riigikogu ratifitseeritud välislepingutega, kohaldatakse välislepingu sätteid. Analoogne säte oli varem ka KasMSis, aga on samuti kehtetuks tunnistatud.

⁴ https://www.wipo.int/en/web/patents/topics/integrated_circuits.

Lisaks tunnistatakse kehtetuks PatSi § 20 lõige 4, § 32 lõige 10 ja § 33 lõige 3² (eelnõuga koondatud volitusnormid), §-d 35⁴ ja 36 (patendikirjelduse ja patendikirja väljaandmist reguleerivad paragrahvid, mille sisu on sobivam reguleerida patendimääruses; muudatusega lähendatakse PatSi ja KasMSi regulatsioone), §-d 41 ja 41¹ (riigilõivu tasumise ja selle kontrollimise korda reguleerivad paragrahvid, mille sisu on sobivam reguleerida patendimääruses; muudatusega lähendatakse PatSi ja KaMSi regulatsioone) ning § 60 (milles on ebavajalik ja regulatiivse tähenduseta viide PatSi enda sätetele rahvusvahelise taotluse esitamise võimaluse kohta). Loetletud muudatuste täpsemat sisu on käsitletud seletuskirjas asjassepuutuvate PatSi paragrahvide muutmise selgituses.

Punktiga 3 asendatakse PatSis termin „rahvusvaheline patenditaotlus“ terminiga „rahvusvaheline taotlus“ kooskõlas patendikoostöölepingu (PCT) terminoloogiaga. Rahvusvaheline taotlus esitatakse leiutisele kaitse saamiseks, täpsustamata seda, kas kaitset soovitakse patendiga või kasuliku mudelina. Seetõttu ei ole kohane nimetada seda rahvusvaheliseks patenditaotluseks (või KasMSis rahvusvaheliseks registreerimistaotluseks), selle esitajat patenditaotlejaks või selles sisalduvat nõudlust patendinõudluseks. Pärast rahvusvahelise menetluse staadiumi lõppu esitatakse rahvusvaheline taotlus riigisisesse menetlusse, seejuures täpsustades, mis liiki kaitset soovitakse. See ei muuda siiski rahvusvahelist taotlust rahvusvaheliseks patenditaotluseks või (kasuliku mudeli) rahvusvaheliseks registreerimistaotluseks. Korrektne on nimetada seda rahvusvaheliseks taotluseks, mis on riigisisesse staadiumisse esitatud leiutisele patendikaitse või kasuliku mudeli kaitse saamiseks.

Samal põhjusel muudetakse eelnõu § 1 **punktiga 12** PatSi §-des 32 ja 33 „patenditaotleja“ termin „taotlejaks“ ja **punktiga 13** PatSi § 32 lõikes 7¹ ka vastavalt „patendinõudlus“ „nõudluseks“. Analoogsed on ka muudatused **punktis 15**, millega asendatakse PatSi § 33 lõike 8 esimeses lauses tekstiosa „osale patenditaotlusest“ tekstiosaga „osale taotlusest“, ning punktis **16**, millega asendatakse PatSi § 33 lõike 10 neljandas lauses tekstiosa „vaadatakse patenditaotlus“ tekstiosaga „vaadatakse taotlus“.

Analoogsed terminimuudatused tehakse eelnõu § 3 punktidega 8 ja 14–19 KasMSis. PatSi ja KasMSi rakendusaktide revisjoni eesmärgiga on need seotud seetõttu, et määruses sisalduvad sätted nii PCT alusel esitatava rahvusvahelise taotluse rahvusvahelise menetluse staadiumi kohta (kui rahvusvaheline taotlus esitatakse Patendiameti kaudu) kui ka selle riigisisese staadiumi kohta (kui rahvusvahelise staadiumi läbinud rahvusvaheline taotlus esitatakse riigisisesse menetlusse sooviga saada selles sisalduvale leiutisele kaitset patendiga PatSis sätestatud või kasuliku mudelina KasMSis sätestatud arvesse võttes; võimalik on riigisiselt taotleda nii patendi- kui ka kasuliku mudeli kaitset).

Punktiga 4 asendatakse PatSis termin „siseriiklik“ sõnaga „riigisisene“, mis on nii keeleliselt kui ka õiguslikult sobivam, et tähistada Eestis kehtivat patenti, rahvusvahelise taotluse menetluse staadiumi vms. Kõnealused muudatused tehakse § 13¹ lõikes 2 ning § 33 lõigetes 1 ja 3¹. Samuti tehakse vastav muudatus § 42 lõikes 9, kuid seda vastava sätte uuesti sõnastamise raames (vt eelnõu § 1 punkt 34).

Analoogsed muudatused tehakse eelnõu § 3 punktiga 9 KasMSis ja § 2 punktiga 2 EPVKSis. Rakendusaktide revisjoni eesmärgiga on need seotud seetõttu, et määruses viidatakse samuti riigisisestele patentidele, staadiumidele jne ning määruse sõnakasutus peab vastama seaduse omale. Samas ei ole mõistlik hakata määruses kasutama keeleliselt ebasoovitavat sõna „siseriiklik“. Tähele tuleb panna, et nt inglise keeles kasutatakse „riigisisese“ tähenduses sõna *national*, mida on mõnikord tõlgitud ka kui „rahvuslik“, kuid sellist kasutust tuleb pidada

ebasoovitavaks, kuna eestikeelsel sõnal „rahvuslik“ on hoopis muu tähendusväli ja see tekitab ebakohaseid seoseid.

Punktiga 5 täiendatakse PatSi § 19 lõike 1 punkti 1 patendi saamise avalduse andmete loetelu sõnaga „vähemalt“, sest nimetatud avalduse kõik nõutavad andmed on juba praegu reguleeritud määrusega. Seega kõrvaldatakse vastuolu seaduse regulatsiooni ammendava loetelu ja seda määrusega laiendava loetelu vahel. Analoogne muudatus tehakse eelnõu § 3 punktiga 4 KasMSi § 17 lõike 1 punktis 1 kasuliku mudeli registreerimise avalduse puhul.

Punktiga 6 sõnastatakse uus volitusnorm PatSi § 19 lõikes 4 patenditaotluse ja teiste Patendiametile esitatavate dokumentide sisu- ja vorminõuete ning esitamise korra kehtestamiseks patendimääruses. Seejuures loobutakse senises volitusnormis sisalduvast leiutiste liigituse täpsustamise nõudest (kehtiv määrus kordab seadust ega lisa seaduse ammendavale regulatsioonile midagi, mistõttu on eksitav volitusnormi praegune sõnastus „minister kehtestab“, kui seadusega on liigitus juba kehtestatud) ning tarbetust detailsusest standardite kehtestamise küsimuses. Viimasel juhul on tegu haldusliku, mitte õigusliku küsimusega, mis ei mõjuta isiku kohustusi ega õigusi rohkem, kui nt taotluse dokumentide nõutavate andmete loetelu ja vormistamisnõuete kehtestamine seda juba teeb.

Oluline täiendus on, et patendimääruses kehtestatakse ka teiste Patendiametile esitatavate dokumentide sisu- ja vorminõuded ja esitamise kord (analoogne KaMSi § 34 lõikega 4), sealhulgas puudutab see dokumente, mis ei ole taotluse osa või mille esitab muu isik kui taotleja. On otstarbekas ja kasutajasõbralik, kui Patendiametile esitatavate dokumentide andmetele esitatavad sisunõuded (nt dokumendi esitaja nimi ja kontaktandmed), vormistamise nõuded ja esitamise korda puudutavad nõuded on ühetaolised, mitte reguleeritud erinevas kohas erinevalt. Selleks tunnistatakse kehtetuks PatSi § 20 lõikes 4 sisaldunud volitusnorm patenditaotluse esitamise korra kehtestamiseks ja selle sisu liidetakse eelnõu kohaselt PatSi § 19 lõikes 4 muudetava volitusnormiga, mis hõlmab nii taotluse kui ka muude dokumentide nõudeid, samuti nende esitamise korda: ka dokumentide esitamise kord on kavandatud ühetaolisena kõikide Patendiametile esitatavate dokumentide puhul, mis on kasutajale vähem koormav kui erinevate regulatsioonide järgimine. Sama eesmärki silmas pidades on kavandatud patendimääruses reguleerida ühetaoliselt PatSi ja KasMSi alusel esitatavate dokumentide sisu-, vormi- ja esitamiskorra nõuded.

Lisaks sätestatakse PatSi § 19 lõike 4 teises lauses, et patendimääruses võib täpsustada patendi saamise avalduse, patendinõudluse, leiutiskirjelduse ja muude patenditaotluse dokumentide struktuuri ja esitatavaid andmeid. Sellega loobutakse kehtiva volitusnormi liigsest detailsusest nt selles osas, mis puudutab „patendinõudluse koostamise iseärasuste“ määrusega reguleerimist olukorras, kus seadusest ei tulene juhiseid nende iseärasuste imperatiivseks reguleerimiseks. Leiutise õiguskaitsega seonduv on suurel määral välja kujunenud järjepideva rahvusvahelise praktika käigus ja areneb jätkuvalt, kusjuures suunda näitavad mh Euroopa Patendiameti ning Ülemaailmse Intellektuaalse Omandi Organisatsiooni (WIPO) reeglid ja soovitused ning Euroopa Patendiameti apellatsioonikoja ja kohtute tõlgendused rahvusvahelistest lepingutest ja seadustest, mida on kohati vaja määrusega riigisiselt kohaldada. Üldisemaks on muudetud ka volitusnormi sõnastust, asendades kohustuse määruses kehtestada dokumentide „struktuur ja igas struktuuriosas sisalduvad andmed“ õigusega reguleerida dokumentide struktuuri ja esitatavaid andmeid.

Analoogne muudatus tehakse eelnõu § 3 punktiga 6 KasMSi § 17 lõikes 4 sätestatud volitusnormi puhul ja volitusnorm KasMSi § 18 lõikes 3 (elnõu § 3 punkt 3) tunnistatakse kehtetuks.

Punktiga 7 muudetakse PatSi § 19 lõiget 6, jättes välja Patendiameti määratava tähtaja pikkuse (kaks kuud). Nimelt on PatSi § 25¹ lõikes 1 juba kehtestatud ameti määratavad tähtajad (2–4 kuud) ja § 25¹ lõikes 2 nende pikendamise tingimused. Kui Patendiamet võib määrata tähtaegu kahe sätte alusel erinevate tingimustega, ei ole see taotleja jaoks etteaimatav ja võimaldab ebamäära diskretsiooniruumi. Nendel juhtudel, kus tähtaeg kehtib või määratakse ilma pikendamise võimaluseta, on seaduses seda juba ühemõtteliselt väljendatud (nt PatSi § 20 lõige 2). Seega aitab kõnealune muudatus tagada õigusselgust. Rakendusaktide revisjoni eesmärgiga on muudatus seotud seetõttu, et määruses on käsitletud ameti määratud tähtajal dokumentide esitamist. Sarnased muudatused on ka eelnõu § 3 punktides 7, 11 ja 13.

Punktiga 8 ajakohastatakse PatSi § 24 lõike 8 esimeses lauses olevat volitusnormi, sätestades, et avaldatava patenditaotluse struktuur ja selle avaldamise kord kehtestatakse patendimäärusega, viies nii volitusnormi alusel kehtestatud tegeliku regulatsiooni vastavusse PatSi § 24 lõikes 8 sätestatud volitusnormi ulatusega. Nimelt ei reguleerita PatSi § 24 lõike 8 alusel antud määruses (s.o justiitsministri 03.12.2012. a määrus nr 23 „Patenditaotluse avaldamise kord“ – RT I, 10.01.2012, 23) mitte taotluse avaldamise korda, vaid peamiselt struktuuri, millele peab vastama PatSi § 24 tähenduses avaldatav patenditaotlus. Muudetud sättes on täpsustatud, et selles on reguleeritud avaldatavale patenditaotlusele kohalduvaid nõudeid, mitte üldiselt (nt esitatavale) patenditaotlusele kohalduvaid nõudeid. Seetõttu laiendatakse muudetavas sättes volitusnormi sõnastust. Analoogne muudatus KasMSis puudub, kuna kasuliku mudeli registreerimistaotlust ei avaldata enne kasuliku mudeli registreerimist, siis aga toimub selle avaldamine kasuliku mudeli kirjelduse kohta sätestatu kohaselt.

Punktiga 9 jäetakse PatSi § 25 lõikes 2 välja viide muule illustreerivale materjalile, kuna termin „joonis“ hõlmab PatSi § 19 lõike 1 punktis 4 kasutatud lühendi kohaselt ka muud illustreerivat materjali. Rakendusaktide revisjoni eesmärgiga on muudatus seotud seetõttu, et määruses kasutatakse seaduse terminoloogiat joonise ja muu illustreeriva materjali tähistamisel.

Punktiga 10 täpsustatakse PatSi § 26 lõike 1 esimese lause regulatsiooni õiguslikult ja keeleliselt. Ühemõtteliselt sõnastatakse, et taotluse tagasivõtmise avaldus peab olema kirjalik. Senine sõnastus „tagasivõtmise nõude esitamine“ jätab ebamääraseks, kas taotleja esitab nõude taotluse tagasivõtmiseks kellelegi teisele või võtab taotluse tagasi. Sätte uue sõnastuse kohaselt võib patenditaotleja kirjaliku avaldusega võtta tagasi menetluses oleva patenditaotluse. Sama muudatus tehakse ka kasuliku mudeli registreerimistaotluse tagasivõtmise kohta (vt KasMSi § 24 lõike 1 muudatus eelnõu § 3 punktis 11). Rakendusaktide revisjoni eesmärgiga on muudatused seotud seetõttu, et määrus reguleerib taotluse tagasivõtmise avalduse nõudeid ja esitamise korda.

Punktiga 11 täiendatakse PatSi § 29² lõigetega 6 ja 7. Muudatuse eesmärk on ühtlustada PatSi suulise menetluse regulatsioon KasMSi § 26² vastava regulatsiooniga. Muudatuse tulemusena on edaspidi siduv tähendus suulises menetluses saavutatud kokkuleppel, mitte enam suulise menetluse protokollil, nagu on praegu sätestatud KasMSi § 26² lõike 5 viimases lõigus (mis eelnõu kohaselt muudetakse KasMSi § 26² lõikeks 6; vt eelnõu § 3 punkte 16 ja 17). Lisaks jäetakse PatSi uue sätte sõnastusest välja praegune KasMSi vastavas sättes olev üleliigne tekstiosa „pooltel on eriarvamused“, kuna see tähendab sama, mida tekstiosa „kui kokkulepet ei saavutata“, seetõttu jäetakse lausesse alles üksnes viimati nimetatud.

Muudatus ei ole seotud rakendusaktide revisjoni eesmärgiga, kuid on vajalik seetõttu, et ühtlustab PatSi ja KasMSi regulatsiooni ning kõrvaldab võimalused kahemõtteliseks tõlgenduseks suulise menetluse protokollil tähenduse ja suulise menetluse käigus saavutatud kokkuleppe siduvuse või selle puudumise õigusliku tähenduse puhul.

Punktiga 14 asendatakse PatSi § 32 lõigete 8 ja 9 senised tekstid. Lõikes 8 täpsustatakse, et patenditaotluse kohta kehtiv ekspertiisinõue on kohaldatav juhul, kui taotleja soovib rahvusvahelise taotluse alusel leiutisele kaitset patendiga. Rahvusvahelise taotluse võib riigisiseseks menetluseks esitada kas patendi või kasuliku mudeli (või mõlema) saamiseks. Kui Eestis soovitakse kaitset kasuliku mudeli vormis, siis ekspertiisi ei tehta. Praegune seaduse sõnastus on eksitav, sest rahvusvaheline (PatSi kehtiva sõnastuse järgi *patendi*-)taotlus ei määra, kas kaitset soovitakse Eestis ühes või teises vormis. PatSi ja sellekohast ekspertiisinõuet kohaldatakse riigisisese menetluse staadiumis üksnes siis, kui taotleja soovib rahvusvahelises taotluses sisalduvale leiutisele Eestis patendikaitset.

Lõikes 9 ajakohastatakse volitusnormi selliselt, et praegune sama paragrahvi lõigete 9 ja 10 ning PatSi § 33 lõike 3² sisu (PatSi § 32 lõige 10 ja § 33 lõige 3² tunnistatakse kehtetuks eelnõu § 1 punktiga 2) koondatakse lõikesse 9 ja sõnastatakse uus norm. Lõike 9 uue sõnastuse kohaselt kehtestatakse patendikoostöölepingus ettenähtud tasude maksmise kord ning rahvusvahelise taotluse Patendiametile kui märgitud või väljavalitud ametile esitamise ja selle menetlusse võtmise ja avaldamise kord patendimäärusega. Tegemist on lähedaste määruses reguleeritavate teemadega, mille delegeerimine on otstarbekas koondada ühte sättesse. KasMSis analoogsed volitusnormid puuduvad, kuid KasMSi § 30 lõikes 3² esineb PatSi alusel kehtestatud korrale viitav norm; viimati nimetatud sätet muudetakse eelnõu § 3 punktiga 22, asendades viite PatSi alusel kehtestatud korrale otseviitega patendimäärusele.

Punktiga 17 muudetakse PatSi § 33¹ lõikes 4 sätestatud rahvusvaheliste taotluste andmekoguga tutvumise ja andmekogust teabe väljastamise regulatsioon viiteliseks ja ajakohastatakse PatSi § 33¹ lõike 5 volitusnormi selliselt, et normist jäetakse välja viide rahvusvaheliste taotluste andmekogu asutamisele (kuivõrd see on juba asutatud). Samuti täpsustatakse andmekogu nime, jättes välja viite patenditaotlustele (vt eelnõu § 1 punkti 3 selgitust). PatSi § 33¹ lõike 4 uue sõnastuse kohaselt kohaldatakse toimikuga tutvumisele ja teabe väljastamisele rahvusvaheliste taotluste ja nende menetluse andmekogust patendiregistri kohta sätestatud (ehk PatSis, tööstusomandi õiguskorralduse aluste seaduses ja nende alusel kehtestatud rakendusaktides patendiregistri kohta sätestatud). PatSi § 33¹ lõike 5 uue sõnastuse kohaselt täpsustatakse rahvusvaheliste taotluste ja nende menetluse andmekogu pidamise korda patendimäärusega.

Punktidega 18 ja 19 tehakse omavahel seotud muudatused PatSi § 34 lõikes 2 ja lõikes 3. Punktiga 19 jäetakse § 34 lõikest 3 välja esimene lause, mille kohaselt kinnitab valdkonna eest vastutav minister patendiameti ametliku väljaande põhimääruse. See väljaanne jääb § 34 lõike 3 teise lause kohaselt endiselt kandma nimetust Eesti Patendileht, kuid edaspidi eraldi põhimäärust selle kohta enam ei kehtestata ning Eesti Patendilehte puudutav regulatsioon sätestatakse patendimääruses. Seetõttu ajakohastatakse punktiga 18 PatSi § 34 lõike 2 teises lauses viidet rakendusaktile. Selle sätte alusel võib Patendiamet avaldada patendimäärusega kehtestatud korras ametlikus väljaandes üldistes huvides teateid ka teiste registrikannete kohta ja muud teavet, mille avalikustamine ei ole keelatud või nimetatud seaduste või rahvusvaheliste kokkulepete alusel piiratud. Kehtiva seaduse kohaselt reguleeritakse selliste teadete avaldamist Patendiameti ametliku väljaande põhimääruses. Samasisulised muudatused tehakse ka KasMSi § 31 lõikes 2 ja 3 (eelnõu § 3 punktid 24 ja 25).

Punktiga 20 täpsustatakse registreeringu andmete loetelu PatSi § 35 lõike 5 punktis 5, märkides, et leiutise autori puhul kantakse registrisse lisaks autori ees- ja perekonnanimele ning aadressile ka riigi kood (riigi kahetäheline kood vastavalt WIPO standardile ST.3⁵). Praegu ei näe seadus ette, et autori kohta tuleks elukohariigi kood registrisse kanda, kuigi seda on praktikas tehtud (riigi kood on osa aadressiandmetest); seevastu taotleja puhul on riigi kood registriandmetena

⁵ <https://www.wipo.int/documents/d/standards/docs-en-03-03-01.pdf>

seaduses eraldi nimetatud (PatSi § 35 lõige 5 punkt 6). Muudatusega viiakse taotleja ja autori andmete detailsusaste omavahel kooskõlla.

Lisaks ei avaldata Patendimääruse eelnõu ja selle rakendusakti (st patendimääruse) kavandi kohaselt Patendiameti ametlikus väljaandes enam edaspidi isikute, sh autori elukoha või asukoha aadresse, vaid üksnes nimed, elu- või asukoha asula nimi ja riigi kood. Isikuandmete liigsele avaldamisele on tähelepanu juhtinud Õiguskantsleri Kantselei (26.04.2015 kirjas nr 7-4/150471/1501816). Ka Saksamaa Patendi- ja Kaubamärgiameti kodulehel patendiregistris päringuga kättesaadavad andmed ei sisalda isikute aadresse, vaid piiratud on nime, asula nimi ja riigi koodiga. Patendiregistris jäävad taotlejate ja autorite ning muude registrisse kantud isikute andmed muutmata, kuivõrd need isikud peavad olema registriandmete põhjal tuvastatavad ja kontaktandmeid kasutades kättesaadavad (nt et paluda litsentsi andmist, vaidlustada autorsus vm). Ligipääs registris olevatele andmetele on siiski piiratud (mh eeldab avalduse esitamist, andmetega tutvuja identifitseerimist, üldjuhul lõivu tasumist) kui võimalus andmeid Patendiameti ametlikust väljaandest lugeda.

Samasisulised muudatused tehakse ka KasMSi § 32 lõike 5 punktis 5 (eelnõu § 3 punkt 26).

Punktiga 21 täiendatakse § 35 lõikega 7¹, milles sätestatakse, et patendikirjeldus sisaldab leiutiskirjeldust, patendinõudlust, joonist, leiutise olemuse lühikokkuvõtet ja patendimääruses täpsustatud registreeringuandmeid. Lisaks sätestatakse, et patendikirjelduse koostamise ja avaldamise kord kehtestatakse patendimääruses.

Kehtivas seaduses on patendikirjelduse struktuuri, koostamist ja väljastamist puudutav reguleeritud PatSi §-s 35⁴, sh volitusnorm patendikirjelduse vorminõuete ja vormistamise korra kehtestamiseks § 35⁴ lõikes 5. PatSi § 35⁴ tunnistatakse eelnõu § 1 punktiga 2 kehtetuks ja selle sisu koondamisel § 35 lõikesse 5 on võetud eeskujuks kehtiva KasMSi § 32 lõige 7, kus on sätestatud, et pärast registreeringu kande tegemist koostab Patendiamet kasuliku mudeli kirjelduse, ning see, et kasuliku mudeli kirjelduse vorminõuded ja vormistamise korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister (vt ka eelnõu § 3 punktiga 27 KasMSi § 32 lõikes 7 tehtavat muudatust). Kuna patendikirjeldust puudutavad täpsemad nõuded on niigi reguleeritud (seni eraldi) määruses, ei ole seaduses seni kehtinud detailsus vajalik, eriti kuna KasMSi § 32 lõige 7 on oluliselt üldsõnalisem.

Seega on edaspidi nii patendikirjeldust kui ka kasuliku mudeli kirjeldust puudutav reguleeritud seaduse tasandil volitusnormiga, mis asub mõlemas seaduses sättes, milles reguleeritakse vastavalt leiutise (PatSi § 35) ja kasuliku mudeli (KasMSi § 32) registreerimist registris. Eelnõuga ühtlustatakse vastav regulatsioon nimetatud seadustes. Patendikirjelduse ja kasuliku mudeli kirjelduse struktuurielemendid on sätestatud eelnõukohase PatSi § 35 lõike 7¹ esimeses lauses ja kehtivas KasMSi § 32 lõike 7 esimeses lauses. Detailsem regulatsioon patendikirjelduse ja kasuliku mudeli kirjelduse koostamise ja avaldamise korra kohta on kavandatud patendimäärusesse. Seejuures viidatakse patendimääruses (nii on see ka kehtivates PatSi § 35⁴ lõike 5 ja KasMSi § 32 lõike 7 teise lause alusel kehtestatud määrustes) ulatuslikult patenditaotluse sisu- ja vorminõuetele ning patenditaotluse puhul selle struktuuri ja avaldamist puudutavatele sätetele (vt PatSi § 24 lõike 8 muudatust eelnõu § 1 punktis 8).

Punktiga 22 täiendatakse PatSi § 35 lõigetega 10–12, mille tulemusena asendatakse senine patendikirja, selle ära kirja ja duplikaati, nende struktuuri, koostamist ja väljastamist puudutanud PatSi § 36 KasMSi § 32 lõigete 10–12 eeskujul kolme lõikega PatSi §-s 35. Seejuures tunnistatakse PatSi § 36 eelnõu § 1 punktiga 2 kehtetuks.

Seni on patendikirja, selle ära kirja ja duplikaati puudutavad täpsemad nõuded reguleeritud eraldi määruses (justiitsministri 03.01.2012. a määrus nr 20 „Patendikirja vorminõuded ning vormistamise ja väljaandmise kord“) ning seetõttu ei ole ka seni seaduses kehtinud detailsus olnud vajalik, muu hulgas põhjusel, et KasMSi § 32 kehtiv lõige 10 on oluliselt üldsõnalisem. Seadusesse on eelnõuga jäetud üksnes need sätted, millel on mingi õigusi tekitav tähendus.

Muudatusega loobutakse elektroonse patendikirja ja selle esialgse paberil ära kirja eristamisest; teiste ära kirjade puhul kohaldub registrist ära kirjade ja väljavõtete kohta sätestatu – selline ära kiri ajaloolisest patendikirjast või väljavõtte registriandmetest patendi väljaandmise kuupäeva seisuga on kasutatav tõendamaks millalgi toimunud registreeringu kannet ja selle andmeid, kuid seda ei pea nimetama patendikirjaks, selle ära kirjaks või duplikaadiks. Põhimõtteliselt väljastatakse iga registrisse kantud patendi kohta üks patendikiri ja sellest võib väljastada duplikaate (nt juhul, kui omanikke on mitu või algne patendikiri on kadunud). See põhimõte ei muutu. Muutub see, et patendikiri väljastatakse reeglina elektroonselt, kuid erandina paberil tasuta (nt juhul, kui taotlejal puudub e-posti aadress või ta paberil patendikirja väljastamist eraldi taotleb); paberil patendikirja ei nimetata eelnõu kohaselt ära kirjaks. Duplikaadi taotlemise ja väljastamise osas midagi ei muutu.

Nagu ülaltoodust ilmneb, puudub patendikirjal tõendiväärtus – sellega on võimalik tõendada üksnes ajaloolist patendi väljaandmise ehk leiutisele kaitse andmise fakti. Registreeringu kehtivus, omanik, sisu jm võib juba järgmisel päeval muutuda ning seetõttu ei ole patendikirjal juba vahetult kaitse andmise järel enam kehtivaid õigussuhteid tõendavat funktsiooni. Registri ajakohaseid andmeid saab dokumentaalselt tõendada ainult kande võimalikult värske väljatrükiga. Kõike seda arvestades on seaduses seni patendikirja puudutavat liigselt reguleeritud, kusjuures selle mõju võib olla eksitav õiguste tegeliku kehtivuse, omandi ja sisu suhtes – näiteks võib kohus või muu riigiasutus, aga ka pank või konkurent ekslikult lugeda patendikirja patendiomaniku ainuõigusi tõendavaks dokumendiks.

Eelnenud lõigetes patendikirja kohta antud selgitused on asjakohased ka kasuliku mudeli tunnistuse puhul (eelnõu § 3 punktid 28 ja 29).

Punktiga 23 asendatakse PatSi § 35¹ lõikes 3 teine ja kolmas lause tekstiga, mille kohaselt riigilõivu ei pea tasuma kohus, järelevalveõiguslik riigiasutus ja oma leiutise registritoimikuga tutvuda sooviv patenditaotleja, patendiomanik või autor, samuti isik, kellele patenditaotleja, patendiomanik või autor on andnud volituse oma leiutise registritoimikuga tutvumiseks. Seda, et taotleja, omanik, autor ja nende volitatud isik saab andmetega tutvuda tasuta, näevad ette ka kehtiva PatSi § 35¹ lõike 3 teine ja kolmas lause. Erand ei puuduta kirjaliku teabe, ära kirja ja väljatrüki väljastamist taotlejale, omanikule, autorile või nende volitatud isikule.

Kohtu ja järelevalveõigusliku riigiasutuse õigusi puudutav erand on seni ette nähtud PatSi § 33¹ lõikes 4 rahvusvaheliste patenditaotluste ja nende menetluse andmekogust teabe väljastamisele järelevalveõiguslikule riigiasutusele või kohtule (viidatud sätet muudetakse eelnõu § 1 punktiga 17); samuti on selline erand kehtestatud tööstusdisainilahenduse rahvusvahelise registreeringu kohta TDKS § 87⁴ lõikes 6. Selle sättega analoogselt hõlmab muudetud sätte kohaselt teabe tasuta väljastamine kohtule ja riigiasutusele ka muid teabe väljastamise liike peale registritoimikuga tutvumise. Selliseks järelevalveõiguslikuks riigiasutuseks võib olla näiteks Andmekaitse Inspeksioon, kes soovib registritoimikuga tutvuda läbiviidava menetluse raames.

Samasisuline muudatus tehakse KasMSi § 33 lõikes 2 (eelnõu § 3 punkt 31).

Punktidega 24 ja 25 jäetakse PatSi § 35¹ lõikest 4 välja volitusnorm prioriteeti tõendavate dokumentide väljastamise korra kohta, mille alusel määrust ei ole kehtivas seaduses kehtestatud,

ning selle sisu lisatakse sama paragrahvi lõikesse 5, mille alusel samuti ei ole määrust praegu kehtestatud. Seega ajakohastatakse lõike 5 volitusnormi ja sätte uue sõnastuse kohaselt kehtestatakse registriga tutvumise ja registrist teabe väljastamise kord ning prioriteeti tõendava dokumendi struktuur ja väljastamise kord patendimäärusega. Prioriteeti tõendava dokumendi puhul on tegemist eriliiki registritoimikust väljastatava kirjaliku teabega, mille kohta on PatSi § 35¹ lõike 4 allesjäävas osas ette nähtud täpsemad sisunõuded, volitust sisaldav lause koondatakse aga lõike 5 volitusnormi.

Samasisuline muudatus tehakse KasMSi § 33 lõigetes 3 ja 4 (eelno § 3 punktid 32 ja 33).

Punktiga 26 ajakohastatakse PatSi § 36¹ lõikes 2 viidet, millega täpsustatakse Eestis kehtivate Euroopa patente puudutavate registrikannete kohta teate avaldamise õiguslikku alust. Esiteks on seni Euroopa patente puudutavate kannete õiguslik alus olnud reguleeritud kitsamalt kui Eesti patente puudutavate kannete puhul (PatSi § 34 lõige 2). Teiseks on seni osa Patendiameti ametlikes väljaannetes avaldatavaid andmeid avaldatud üldise pädevuse alusel avaldada teavet, mille avaldamist peetakse oluliseks (näiteks WIPO standardid, rahvusvaheliste lepingute rakendusaktide mitteametlikud tõlked jm juhised). Eelnõu ja rakendusakti kavandiga on eesmärgiks seatud tüüpiliste, konkreetseid leiutisi ja kandeid puudutavate teadete puhul ette näha konkreetne seadusesäte, mille alusel andmete avaldamine toimub ja millele ka kandes või seda sisaldava väljaande osa pealkirjas viidatakse (näiteks patendi kehtivuse ennetähtaegse lõppemise kohta avaldatakse ametlikus väljaandes teade PatSi § 38 lõike 2 alusel). See ei piira Patendiameti õigust avaldada oluliseks peetavat teavet, nagu ametliku väljaande põhimäärus ka praegu ette näeb, kuid see üldine pädevus ei ole asjakohane juhul, kui teave puudutab konkreetseid leiutisi ja kandeid. Lisaks võib patendimääruses täpsustada avaldatavate andmete struktuuri ja konkreetseid (eeskätt bibliograafilisi, päringuid lihtsustavaid) detaile.

Punktiga 27 korrigeeritakse PatSi § 36³ sõnastust, muutes seda arusaadavamaks. Sätte tekstis asendatakse tekstiosa „patendiregistri vastavaid“ tekstiosaga „patendiregistri pidamist reguleerivaid“. Seega kohaldatakse sätte uue sõnastuse kohaselt EPVKSi § 17 punktides 2–7 sätestatud kannete suhtes patendiregistri pidamist reguleerivaid sätteid. Uus sõnastus läheb paremini kokku ka paragrahvi pealkirjaga, kus kasutatakse samuti väljendit „patendiregistri pidamist reguleerivad sätted“.

Punktiga 28 täpsustatakse PatSi § 38 lõike 1 punktis 2, et patendi kehtivuse lõpetamiseks peab omanik esitama „kirjaliku avalduse“, kuna see on õiguslikult korrektsem, kui kehtivas seaduses esitatud tingimus, et omanik peab esitama „nõude“ oma patendi kehtivuse lõpetamiseks. Analoogne on patenditaotluse tagasivõtmist puudutav muudatus eelnõu § 1 punktis 10 ja KasMSi § 24 lõike 1 ja § 34 lõike 3 muutmise (eelno § 3 punktid 14 ja 34). Rakendusaktide revisjoni eesmärgiga on muudatused seotud seetõttu, et määrus reguleerib patendist loobumise avalduse nõudeid ja esitamise korda.

Punktiga 29 täiendatakse PatS §-i 38 lõikega 1¹, mille kohaselt pandiga koormatud patendi puhul peab kehtivuse lõpetamise avaldusele olema lisatud pandipidaja notariaalselt kinnitatud nõusolek. Säte on analoogne KaMSi § 50¹ lõikega 4, milles on ette nähtud, et registerpandiga koormatud kaubamärgi võõrandamise korral lisatakse avaldusele pandipidaja kirjalik nõusolek. Säte on vajalik sel põhjusel, et patendi kehtivuse lõpetamine ei toimuks ilma pandipidaja teadmiseta. Pandiga seotud regulatsioon on seni PatSis ja KasMSis olnud minimaalne, nähes ette üksnes võimaluse kaitse saanud leiutisele pant seada, kuid nüüd regulatsiooni täpsustatakse. Kuna patendimääruses on vaja reguleerida muu hulgas patendist loobumise avalduse esitamise tingimusi, tuleb tagada, et patendist ei oleks võimalik loobuda pandipidaja õigusi kahjustades. Analoogne on KasMSi § 34 lõike 3¹ lisamine seadusesse (eelno § 3 punkt 35).

Punktiga 30 ajakohastatakse PatSi § 39² lõike 3 volitusnormi, mille tulemusena kehtestatakse edaspidi täiendava kaitse taotluse dokumentide vorminõuded ja esitamise kord patendimääruses.

Punktiga 31 sõnastatakse uuesti PatSi § 39³ lõige 1, kus asendatakse viide senisele rakendusaktile viitega patendimäärusele. Sätte uue sõnastuse kohaselt kontrollib Patendiamet täiendava kaitse taotluse vastavust asjaomase täiendava kaitse määruse sätetele ja patendimääruses kehtestatud vorminõuetele ning riigilõivu tasumise tähtajast kinnipidamist.

Punktiga 32 ühtlustatakse PatSi § 39⁷ lõikes 1 täiendava kaitse tunnistuse duplikaadi väljastamise regulatsiooni muude kaitsedokumentide duplikaatide väljastamise regulatsioonidega seaduses, jättes näiteks seadusest välja viite elektroonilisele täiendava kaitse tunnistuse ära kirjalikule. Ära kirjalik regulatsiooni väljajätmist on põhjendatud eelnõu § 1 punkti 22 selgituses. Sätte uue sõnastuse kohaselt väljastatakse täiendava kaitse omaniku avalduse alusel talle täiendava kaitse tunnistuse duplikaat. Samuti lisatakse sättesse reegel, et duplikaadi väljastamise eest tasutakse riigilõivu ning et duplikaat väljastatakse ühe kuu jooksul avalduse esitamisest arvates, ent mitte enne nõutava riigilõivu tasumist.

PatSi § 39⁷ lõikes 2 asendatakse senine viide valdkonna eest vastutava ministri määrusele patendimäärusega. Uue sõnastuse kohaselt kehtestatakse täiendava kaitse tunnistuse vorminõuded ja väljastamise kord patendimäärusega. Ka siin on asjakohased eelnõu § 1 punkti 22 kohta antud selgitused, mis puudutavad patendikirja duplikaadi väljastamist.

Punktiga 33 ja **punktiga 2** tehtavad muudatused on omavahel seotud, kuna nende punktidega asendatakse senised PatSi paragrahvid (s.o PatSi § 41 ja § 41¹, mis tunnistatakse kehtetuks punktiga 2), mis käsitlevad riigilõivu tasumise ja selle kontrollimise korda, volitusnormiga nimetatud küsimuste reguleerimiseks patendimäärusega (punktiga 33 tehtav muudatus). Seetõttu loetakse § 40 senine tekst lõikeks 1 ja kehtestatakse lõige 2, milles sätestatakse, et riigilõivu tasumise ja selle kontrollimise kord kehtestatakse patendimäärusega. Riigilõivu tasumist ja selle kontrollimist puudutavate menetluslike küsimuste reguleerimine seaduse tasandil ei ole vajalik ning sellest on hoidutud ka KaMSis ja TDKSis (vrd KaMSi § 71¹ lõikega 2 ja TDKSi § 88 lõikega 2), kus on samuti need teemad sätestatud vastavalt kaubamärgimääruses ja tööstusdisainilahenduse määruses. Analoogne on KasMSi § 39¹ täiendamine lõikega 2 ja §-de 39²–39⁴ kehtetuks tunnistamine (eelnõu § 3 punktid 3 ja 36).

Punktiga 34 korrigeeritakse PatSi § 42 lõike 9 terminoloogiat rahvusvahelise taotluse puhul. Näiteks asendatakse sättes kooskõlas eelnõu muudes sätetes tehtavate muudatustega termin „rahvusvaheline patenditaotlus“ terminiga „rahvusvaheline taotlus“, kuna see on õiguslikult korrektsem, ning termin „siseriiklik menetlus“ terminiga „riigisisene menetlus“, sest see on keeleliselt korrektsem. Säte muus osas ei muutu. Seega, kui taotleja soovib leiutist kaitsta patendiga, tasutakse sätte uuendatud sõnastuse kohaselt rahvusvahelise taotluse riigisisesse menetlusse esitamise korral, esimese, teise ja kolmanda kehtivusaasta riigilõivu, tasumata sama paragrahvi 3. lõikes nimetatud täiendavat riigilõivu, kui riigisisesse menetlusse võtmise avalduse esitamise päevaks on riigilõivu tasumise tähtpäev möödunud.

Punktiga 35 täpsustatakse § 44 lõike 3 esimeses lauses ja § 45 lõike 3 esimeses lauses, et patenditaotluse ja patendi ülemineku korral peab ülemineku jaoks esitatav avaldus olema kirjalik. Teadmata põhjusel on see nõue jäänud seni reguleerimata. Ilmne on, et omandi ülemineku korral peab olema kindlamini tuvastatav, kes avalduse esitab. Analoogne on KasMSi § 41 lõike 3 muutmine (eelnõu § 3 punkt 37). Kuna patendimääruses on vaja reguleerida muu hulgas patenditaotluse ja patendi üleandmiseks esitatava avalduse tingimusi, tuleb tagada, et taotlust või patenti ei oleks võimalik üle anda taotleja või omaniku õigusi kahjustades.

Punktiga 36 täpsustatakse § 45 lõikes 3¹, et pandiga koormatud patendi üleandmise korral peab omaniku andmete muutmise avaldusele olema lisatud pandipidaja notariaalselt kinnitatud nõusolek. Säte on analoogne KaMSi § 50¹ lõikega 4, kus on sätestatud, et registerpandiga koormatud kaubamärgi võõrandamise korral lisatakse avaldusele pandipidaja kirjalik nõusolek. Vt ka eelnõu § 1 punkti 29 selgitust. Analoogne on eelnõuga KasMSi § 42 täiendamine lõikega 3¹ (eelnõu § 3 punkt 38).

Punktiga 37 täiendatakse PatSi §-ga 45¹, milles KaMSi § 50⁶ ja kaubamärgimääruse sätete eeskujul reguleeritakse pandi registrisse kandmise, kande muutmise ja kande kustutamise kohta registrile esitatavaid andmeid. Seni on sellekohane regulatsioon nii PatSis kui ka KasMSis täielikult puudunud, kuigi on olnud reguleeritud kaudselt Patendiameti ametlike väljaannete struktuuri kaudu.

Lisatava paragrahvi lõike 1 kohaselt on registrisse pandi kohta kande tegemise aluseks patendiomaniku või pandipidaja kirjalik avaldus, millele tuleb lisada notariaalselt tõestatud pandi seadmise kokkulepe ja mille eest tasutakse riigilõiv. Säte on samasisuline KaMSi § 50⁶ lõigetega 1 ja 2.

Lisatava paragrahvi lõike 2 kohaselt tuleb pandipidaja isiku või pandilepingu tingimuste muutmiseks, samuti pandi järjekoha muutmiseks esitada avaldus koos muudatuse aluseid tõendava notariaalselt tõestatud dokumendi või kohtulahendiga ja tasuda riigilõiv. Säte on sarnane KaMSi § 50⁶ lõigetega 3–5, kuid mitte nendega identne. Esiteks on kõik kande muutmist puudutavad avaldused koondatud ühte lõikesse. Teiseks on ühtlustatud kande aluseks oleva asjaolu tõendamise nõudeid, nimelt on see võimalik kas notariaalselt tõestatud avalduse (sama KaMSi § 50⁶ lõiked 3 ja 4) või kohtulahendi (vrd KaMSi § 50⁶ lõikega 3, kus on nimetatud kohtuotsust) esitamise korral. Muu dokumendi, sealhulgas mittenotariaalse kokkuleppe alusel (vrd KaMSi § 50⁶ lõigetega 3 ja 5) kannet teha ei saa, sest sel juhul ei ole välistatud pandipidaja huvide kahjustamine või kokkuleppe mittevastavus poolte tahtele. Notariaalse vormi nõude põhjenduseks on pandipidaja huvide kaitse. See omakorda mõjutab patendiomaniku huve, kuna patendi pantimisel (nt laenu tagatisena aktsepteerimisel) on laenuandja huvides, et tagatis oleks kindel ja selle kohta registrisse kantud andmed oleks usaldusväärsed. Kuna tööstusomandi esemele pandi seadmise suhtes on kehtinud notariaalse vormi nõue, on mõistlik seda kohaldada ka pandi tingimuste muutmisele ja lõpetamisele.

Lisatava paragrahvi lõike 3 kohaselt kustutatakse pandi kohta tehtud kanne registrist pandiga tagatud nõude lõppemise või pandist loobumise korral. Säte on samasisuline KaMSi § 50⁶ lõikega 6.

Lisatava paragrahvi lõike 4 kohaselt esitab nõude lõppemise korral patendiomanik või pandipidaja avalduse ja tasub riigilõivu. Kui avalduse esitab omanik, lisatakse avaldusele pandipidaja notariaalselt kinnitatud nõusolek. Nõude lõppemisel esitatavat avaldust KaMSi § 50⁶ detailselt ei reguleeri. Eelnõus on lähtutud sellest, et pandipidaja võib pandist, kui oma õigusest, loobuda ka kirjalikus vormis, kinnitades nõude lõppemist, patendiomaniku algatusel aga panti ilma teise poole notariaalse nõusolekuta kustutada ei saa.

Lisatava paragrahvi lõike 5 kohaselt esitab pandipidaja pandist loobumise korral kirjaliku avalduse koos notariaalselt kinnitatud pandist loobumise avaldusega. Kuna sel juhul ei ole pandiga tagatud nõude lõppemine asjakohane, on nõutav notariaalne vorm, et tagada avalduse vastavus pandipidaja tahtele.

Lõigete 4 ja 5 regulatsioon on identne kaubamärgimääruse § 34 lõigetega 1 ja 2, mis on järgmine:

(1) Pandi kohta registrisse tehtud kande kustutamiseks pandiga tagatud nõude lõppemisel esitab kaubamärgiomanik või pandipidaja kirjaliku avalduse. Kui avalduse esitab kaubamärgiomanik, lisatakse avaldusele pandipidaja notariaalselt kinnitatud nõusolek.

(2) Pandi kohta registrisse tehtud kande kustutamiseks pandist loobumise korral esitab pandipidaja avalduse koos notariaalselt kinnitatud pandist loobumise avaldusega.

Analoogne regulatsioon lisatakse ka KasMSi §-ga 42¹ (eelno § 3 punkt 40).

Punktidega 38 ja 39 muudetakse ja täiendatakse PatSi § 46 lõike 4 senist sõnastust. Esiteks täpsustatakse litsentsi registrisse kandmise avaldusele esitatavaid nõudeid KaMSi § 50⁵ lõike 2 eeskujul, sealhulgas täpsustades andmeid, mis on vajalikud litsentsi registreerimiseks, kuna kehtiva sätte sõnastus on ebamäärane. Samuti lisatakse, et litsentsilepingu väljavõtet ei pea esitama, kui litsentsi registreerimise avalduse esitavad lepingupooled ühiselt või – kui nad ei esita seda ühiselt – on sellele mõlemad alla kirjutanud. Teiseks viiakse regulatsiooni selguse huvides lõikesse 4¹ seni PatSi § 46 lõike 4 viimastes lausetes sätestatu, mis ei käsitle litsentsi registreerimise menetluslikke aspekte (nagu eelnevad laused), vaid näeb ette litsentsi registrisse kandmise õigusliku tagajärje. Sisulisi muudatusi kõnealuses sätteosas ei tehta. Analoogsed on KasMSi § 43 lõikeid 4 ja 4¹ puudutavad muudatused (eelno § 3 punktid 41 ja 42).

Punktiga 40 täiendatakse PatSi § 46 lõikega 6, mis puudutab litsentsi kohta tehtud kande kustutamist ja mida PatS ja KasMS pole seni reguleerinud. Seetõttu lisatakse nii PatSi kui ka KaMSi (KaMSi § 43 lõige 3, vt eelno § 3 punkti 43) identne regulatsioon litsentsi kohta tehtud kande kustutamise kohta, võttes eeskujuks kaubamärgi puudutava litsentsi kohta tehtud kande kustutamise regulatsiooni (KaMSi § 50⁵ lõige 3). Erinevalt KaMSi eeskujust on eelno § 3 punktis 40 nähtud, et avalduse võib esitada litsentsilepingu pool, mitte üksnes litsentsi registrisse kandnud lepingupool. Avaldusest peab ilmnema, et see väljendab lepingupoolte tahet. Selleks tuleb lisada kas litsentsilepingu poolte allkirjastatud dokument, millest ilmneb poolte tahe litsentsi kohta tehtud kande kustutada, või allkirjastada avaldus ühiselt.

Kuna patendimääruses on vaja reguleerida patendi pandi ja litsentsi registrisse kandmise, sealhulgas sellekohaste avalduste esitamise tingimusi, on seaduse tasemel vaja sätestada kannete tegemise ja kandeavalduste esitamise aluseks olevad õigused.

Eelno § 2 sisaldab EPVKSi muudatusi.

Punktiga 1 jäetakse muudetava seaduse §-st 1 välja Euroopa patentide väljaandmise konventsiooni lühend „Euroopa patendikonventsioon“, kuivõrd see esineb seaduse § 2 punktis 1.

Punktiga 2 asendatakse läbivalt termin „siseriiklik“ sõnaga „riigisisene“, mis on nii keeleliselt kui õiguslikult sobivam, et tähistada Eestis kehtivat patenti, Euroopa patendi menetlusstaadiumi vms. Vt ka eelno § 1 punkti 4 selgitusi.

Punktidega 3–6 täiendatakse EPVKSi § 3 lõiget 1, § 6, § 7 lõiget 1 ja § 11 lõikeid 1 ja 2 viitega patendimäärusele, milles täpsustatakse vastavalt Eesti Patendiameti kaudu esitatava Euroopa patenditaotluse, Euroopa patenditaotluse nõudluse ja Euroopa patendi patendikirjelduse tõlke või riigisiseseks taotluseks muudetava Euroopa patenditaotluse riigisisese esitamise ja menetluse nõudeid.

Punktiga 7 ajakohastatakse EPVKSi § 20 lõikes 1 sätestatud volitusnormi, asendades senise volituse eraldi määruuse andmiseks viitega patendimäärusele. Lõike 1 kohaselt sätestatakse EPVKSi ettenähtud Eesti Patendiameti toimingute tegemise kord patendimäärusega.

Eelnõu § 3 sisaldab KasMSi muudatusi.

Punktiga 1 täiendatakse KasMSi paragrahvi, millega sätestatakse PatSi § 7¹ eeskujul, et leiutiste klassifitseerimine toimub Strasbourgi kokkuleppe alusel vastuvõetud rahvusvahelise patendiklassifikatsiooni järgi. Seni on analoogne säte KasMSis puudunud, kuigi leiutiste klassifitseerimise andmed on registreeringu kandes nõutavad – KasMSi § 32 lõike 5 punkti 4 kohaselt on kasuliku mudeli registreeringu andmeteks ka rahvusvahelise patendiklassifikatsiooni indeks.

Punktiga 2 korrigeeritakse KasMSi § 9 lõike 4 esimese lause sõnastust ning ühtlustatakse see vastava sättega PatSi § 10 lõike 1 kolmandas lauses. Nagu patendinõudluse puhul, võib ka kasuliku mudeli nõudluses joonise asemel või kõrval kasutada muid illustreerivaid materjale, mistõttu tuleb ka kõnealust sätet muuta.

Selle muudatusega seondub ka muudatus, mis tehakse eelnõuga KasMSi § 17 lõike 1 punktis 4 analoogselt PatSi § 19 lõike 1 punktiga 4, kus täpsustatakse registreerimistaotluses esitatavaid dokumente ning defineeritakse nii joonis kui ka muu illustreeriv materjal mõlemad kui „joonis“. Selle muudatuse kohta vaata täpsemalt eelnõu § 3 punkti 5 selgitusi.

Punktiga 3 tunnistatakse kehtetuks mitmeid sätteid.

Kehtetuks tunnistatakse KasMSi § 13 lõige 2, mille kohaselt kantakse kasuliku mudeli registreerimisel kasuliku mudeli omanikuna registrisse kasuliku mudeli registreerimise taotleja, kuna see kordab KasMSi § 32 lõikes 6 sätestatud ning eesmärk on alles jätta viimati nimetatud säte (vrd PatSi § 35 lõige 6).

Kehtetuks tunnistatakse KasMSi § 18 lõige 3, mille kohaselt kehtestab registreerimistaotluse esitamise korra valdkonna eest vastutav minister. Tegemist on üleliigseks muutuva volitusnormiga, kuivõrd eelnõuga kehtestatakse uue ja laiemas sõnastuses volitusnormina § 17 lõige 4, mille kohaselt kehtestatakse patendimääruses registreerimistaotluse ja teiste Patendiametile esitatavate dokumentide sisu- ja vorminõuded ning esitamise kord. Samasugune muudatus tehakse PatSi § 20 lõike 4 kehtetuks tunnistamise ja PatSi § 19 lõike 4 uue sõnastuse kehtestamisega (eelnõu § 1 punktid 2 ja 6).

KasMSi § 21 lõige 3, mis seni on reguleerinud Patendiameti määratud tähtaegade pikendamist, tunnistatakse kehtetuks eesmärgiga lähendada PatSi ja KasMSi regulatsioone. Eelnõuga täiendatakse KasMSi §-ga 23¹, mis reguleerib Patendiameti poolt tähtaegade määramist ja nende pikendamist (eelnõu § 3 punkt 13), mis on analoogne PatSi §-ga 25¹. Seetõttu ei ole vaja eraldi reguleerida tähtaegade määramist ega nende pikendamist taotluse nõuetele vastavuse kontrolli kontekstis.

KasMSi § 21¹ lõige 4 tunnistatakse kehtetuks seetõttu, et tegemist on üleliigse ja rakendumata volitusnormiga. Sätte kohaselt kehtestab otsinguaruande sisu- ja vorminõuded ning vormistamise korra valdkonna eest vastutav minister, kuid sellist määrust ei ole kunagi kehtestatud. Kuna KasMSi § 21¹ lõike 6 järgi on otsinguaruandel informatiivne tähendus, siis on piisav, kui otsinguaruande nõuded kehtestatakse Patendiameti sisemise aktiga.

KasMSi § 26¹ lõige 2, mis on seni reguleerinud kirjaliku vastuväite esitamise või suulise menetluse nõude esitamise tähtaega ja nõude esitamise vormi, tunnistatakse kehtetuks seetõttu, et vastuväite esitamiseks võimaluse ja seega ka tähtaja andmine toimub KasMSi § 26¹ lõike 1 kohaselt, analoogselt PatSi §-s 29¹ sätestatuga. Seejuures jälgib Patendiamet tähtaegade määramisel talle eelnõukohase KasMSi §-s 23¹ sätestatud tähtaegade määramise ja nende pikendamise põhimõtteid (eelnõu § 3 punkt 13), analoogselt senigi kehtiva PatSi §-ga 25¹. See, et suulise menetluse nõue tuleb esitada kirjalikult, tuleneb KasMSi § 26² lõike 2 teisest lausest ja seetõttu tunnistatakse KasMSi § 26¹ lõige 2 kehtetuks.

KasMSi § 29 lõige 1 tunnistatakse kehtetuks sel põhjusel, et tegemist on defineeriva normiga, mis kordab PatSi § 32 lõikes 1 sätestatud ja on ühtlasi ka terminoloogiliselt ebatäpne – rahvusvaheline taotlus esitatakse kaitse liiki määramata. PatSis kasutatud rahvusvahelise taotluse terminile on viidatud KasMSi § 29 lõike 5 eelnõukohases sõnastuses (eelnõu § 3 punkt 20; vt ka eelnõu § 1 punkti 3).

KasMSi § 32 lõige 10¹ tunnistatakse kehtetuks samamoodi kui PatSi § 36 lõige 6, kuna mõlemad sätted puudutavad vastavalt elektroonilise kasuliku mudeli tunnistuse paberil ära kirja ja elektroonilise patendikirja paberil ära kirja väljastamist, mis asendatakse regulatsiooniga patendimääruses (vt eelnõu § 1 punkti 22 selgitust).

Kehtetuks tunnistatakse KasMSi § 34¹, mis puudutab riigilõivu tasumise detaile. Sätte kohaselt võetakse riigilõivu tasumise aluseks, kui sama toimingut eest on ekslikult tasunud rohkem kui ühel korral või seda on teinud erinevad isikud, esimesena esitatud andmed õiges summas tasunud riigilõivu kohta. Tegemist on väga tehnilise normiga, mille sarnast pole ka PatSis ja muudes tööstusomandi valdkonna seadustes ning seda reguleeritakse patendimääruses.

Kehtetuks tunnistatakse KasMSi §-d 39²–39⁴, mis puudutavad riigilõivu tasumist ja selle kontrollimist. Nende sätted tunnistatakse kehtetuks analoogselt PatSi §-de 41 ja 41¹ kehtetuks tunnistamisega, mille kohta vt eelnõu § 1 punkti 33 juures antud selgitusi ja võrdlusi muude tööstusomandialaste seadustega.

Lisaks tunnistatakse kehtetuks KasMSi § 43¹ lõige 4, milles sisalduvaid avaliku lihtlitsentsi registreerimise tehnilisi üksikasju on otstarbekas reguleerida patendimäärusega.

Punktiga 4 täiendatakse KasMSi § 17 lõike 1 punkti 1 kasuliku mudeli registreerimise avalduse andmete loetelu sõnaga „vähemalt“, sest nimetatud avalduse kõik nõutavad andmed on juba praegu reguleeritud määrusega. Seega kõrvaldatakse vastuolu seaduse regulatsiooni ammendava loetelu ja seda määrusega laiendava loetelu vahel. Sama muudatus tehakse PatSi § 19 lõike 1 punktis 1 patendi saamise avalduse puhul (eelnõu § 1 punkt 5).

Punktiga 5 täpsustatakse KasMSi § 17 lõike 1 punktis 4 terminit „joonis“, millega tähistatakse kogu KasMSis nii joonist kui ka muud illustreerivat materjali. Tegemist on n-ö seaduse teksti korrigeeriva muudatusega, kuna kehtiva § 17 lõike 1 punkti 4 sõnastus on ebatäpne. Punkti uue sõnastuse kohaselt peab registreerimistaotlus sisaldama joonist või muud illustreerivat materjali (edaspidi *joonis*), millele viidatakse leiutiskirjelduses või kasuliku mudeli nõudluses (vt ka eelnõu § 3 punktiga 2 tehtavat muudatust).

Punktiga 6 muudetakse volitusnormi sõnastust KasMSi § 17 lõikes 4. Sätte kohaselt kehtestatakse kasuliku mudeli registreerimise taotluse ja teiste Patendiametile esitatavate dokumentide sisu- ja vorminõuded ning esitamise kord patendimäärusega. Seejuures loobutakse kehtiva § 17 lõike 4 volitusnormis sisalduvast leiutiste liigituse täpsustamise

nõudest (kehtiv määrus ei täpsusta juba seaduses sätestatud) ning tarbetust detailsusest standardite kehtestamise küsimuses. Muudatus on analoogne PatSi § 19 lõike 4 muutmisega (vt eelnõu § 1 punkti 6 põhjalikumalt selgitust) ning see on seotud KasMSi § 18 lõike 3 kehtetuks tunnistamisega (eelnõu § 3 punkt 3), mis on kavandatud analoogselt PatSi § 20 lõike 4 kehtetuks tunnistamisega.

Punktiga 7 muudetakse KasMSi § 17 lõiget 6, jättes välja viited tähtajale, mille jooksul võib Patendiamet nõuda registreerimistaotluse dokumentide tõlkeid. Seni on Patendiamet võinud tõlkeid nõuda kahekuulise tähtaja jooksul, kui seaduses ei olnud sätestatud erinevat tähtaega. Muudatusega võetakse sättest vastavad tähtajaviited välja. Muudatus on ühtlasi seotud eelnõu § 3 punktides 11–13 tehtavate muudatustega.

Punktidega 8 ja 18–20 asendatakse KasMSis (§ 18¹ lõikes 2, 6. peatüki pealkirjas, § 29 pealkirjas, lõigetes 5–7, § 30 pealkirjas ja lõigetes 1, 3, 6 ja 6¹, lõike 10 esimeses kuni kolmandas lauses ja lõikes 11) termin „kasuliku mudeli rahvusvahelise registreerimise taotlus“ terminiga „rahvusvaheline taotlus“, mis on kooskõlas PCT terminoloogiaga. Rahvusvaheline taotlus esitatakse leiutisele kaitse saamiseks, täpsustamata seda, kas kaitset soovitakse patendiga või kasuliku mudelina. Pärast rahvusvahelise menetlusstaadiumi lõppu esitatakse rahvusvaheline taotlus riigisisesele menetlusele, seejuures täpsustades, mis liiki kaitset soovitakse. See ei muuda siiski rahvusvahelist taotlust rahvusvaheliseks kasuliku mudeli rahvusvahelise registreerimise taotluseks. **Punktiga 23** tehakse sarnane muudatus ka KasMSi § 30 lõike 10 neljandas lauses, kus asendatakse termin „registreerimistaotlus“ terminiga „taotlus“ ning termin „rahvusvaheline registreerimistaotlus“ terminiga „rahvusvaheline taotlus“.

Punktiga 21 muudetakse KasMSi § 29 lõike 6 sõnastust, täpsustades, et kasuliku mudeli registreerimise taotluse kohta sätestatud kohaldatakse rahvusvahelisele taotlusele juhul, kui taotleja soovib rahvusvahelise taotluse alusel kaitsta leiutist kasuliku mudelina. Samasisulised muudatused tehakse eelnõuga ka PatSis (eelnõu § 1 punktid 3 ja 12–16).

Punktiga 9 asendatakse KasMSi § 18¹ lõikes 2 ja § 30 lõikes 1 termin „siseriiklik“ sõnaga „riigisisene“, mis on nii keeleliselt kui ka õiguslikult sobivam, et tähistada rahvusvahelise taotluse menetluse staadiumi vms (vt ka eelnõu § 1 punkti 4).

Punktiga 10 lisatakse KasMSi § 18² lõike 2 teksti täpsustus, et PatSi § 20¹ lõikes 4 sätestatu kohaldub ka kasuliku mudeli registreerimistaotluse prioriteedinõude tõendamise korral. Nimelt ei ole prioriteedinõuet tõendavaid dokumente vaja esitada, kui prioriteeti tõendav dokument on taotleja loal Patendiametile piiranguteta ja tasuta kättesaadav rahvusvahelisest digitaalsest andmekogust. See erand on seni ette nähtud justiitsministri 03.01.2012. a määruse nr 8 „Kasuliku mudeli registreerimise taotluse sisu- ja vorminõuded ning Patendiametile esitamise kord“ (RT I, 08.09.2023, 4) § 47 lõikes 1, kuid ilma otsese seadusliku aluseta.

Punktiga 11 muudetakse KasMSi § 21 lõiget 2, jättes sellest välja konkreetsed tähtajad puuduste kõrvaldamiseks, selgituste andmiseks või vastuväite esitamiseks. Patendiameti määratavaid tähtaegu ja nende pikendamist reguleerib eelnõu kohaselt KasMSi § 23¹ (analoogselt PatSi §-ga 25¹). Muudatusega on seotud KasMSi § 21 lõike 3 kehtetuks tunnistamine eelnõu § 3 punktis 3 (vt ka eelnõu § 1 punktis 7 ettenähtud muudatust PatSi § 19 lõikes 6).

Sisuliselt muutub eelnõu kohaselt see, et suulise menetluse nõuet (ehk sooviavaldust esitada oma selgitused suuliselt) ei pea esitama (üldjuhul) ühekuulise tähtaja jooksul, vaid selle võib esitada sama tähtaja jooksul, mis on ette nähtud puuduste kõrvaldamiseks, kirjalike selgituste

andmiseks või kirjaliku vastuväite esitamiseks. Senine piiratud tähtaeg suulise menetluse nõude esitamiseks ei näi olevat põhjendatud, kuna taotleja, kasutades talle antud tähtaega oma seisukohtade ettevalmistamiseks, ei pruugi ettenähtud ajal jõuda suulise menetluse nõuet esitada ja jääb seetõttu täielikult ilma võimalusest esitada oma selgitused suuliselt. Kehtima jääb KasMSi § 26² lõikes 2 sätestatud nõue, et suulise menetluse taotlus peab sisaldama teavet selle kohta, milliseid asjaolusid taotleja kavatseb suuliselt selgitada.

Punktiga 12 muudetakse KasMSi § 21 lõike 5 punktis 3 sätestatud registreerimistaotluse tagasilükkamise aluseid, lisades esiteks viite patendimäärusega kehtestatud registreerimistaotluse sisu- ja vorminõuetele (s.o KasMSi § 17 lõike 4 alusel kehtestatud nõuded) (vrd PatSi § 23 lõike 5 punktiga 4, kus selline viide on olemas) ning teiseks jättes välja viite (eelnõuga kehtetuks tunnistatavale) lõikele 3, suulise menetluse taotlemise alusele sama paragrahvi lõikes 2 ja nõude õigeaegsusele. Viimati nimetatud sättest väljajäetavad osad on liigsed ja eksitavad: esiteks viidatakse KasMSi § 21 lõikes 2 vastuväite esitamise (sh suulise vastuväite eesmärgil suulise menetluse nõude esitamise) puhul edasi KasMSi §-le 26¹ (analoogselt PatSi § 22 lõikega 2), mis on vastuväite esitamise (sh suulise vastuväite eesmärgil suulise menetluse nõude esitamise) õiguslik alus; teiseks on üleliigne rõhutada, et nõue tuleb esitada „õigeaegselt“. Kokkuvõttes lähendatakse muudetava punkti regulatsiooni PatSi § 23 lõike 5 punktidega 5–7.

Punktiga 13 täiendatakse KasMSi §-ga 23¹, milles analoogselt PatSi §-ga 25¹ reguleeritakse korda, kuidas Patendiamet määrab tähtaegu ja neid pikendab. Praegu selline üldine säte seaduses puudub, reguleeritud on üksnes tähtaegade määramist tõlke esitamise kontekstis (KasMSi § 17) ja taotluse kontrollimise kontekstis (KasMSi § 21 lõiked 2 ja 3). KasMSi § 23¹ lõikes 1 nähakse ette, et KasMSis sätestatud juhtudel võib Patendiamet määrata kahe- kuni neljakuulise tähtaja. Erandjuhul võib Patendiamet määrata kuuekuulise tähtaja. Seega võib Patendiamet edaspidi ka KasMSi § 17 lõikes 6 sätestatud juhul määrata kahe- kuni neljakuulise tähtaja, mida võidakse pikendada kuue kuuni. Lisaks sätestatakse § 23¹ lõikes 2, et taotlejal on põhjendatud juhtudel õigus nõuda Patendiameti määratud tähtaja pikendamist sama paragrahvi 1. lõikes sätestatud ajavahemiku piires. Pikendustaotlus tuleb esitada Patendiametile enne tähtpäeva möödumist. Patendiameti otsus pikenduse andmise kohta on lõplik. Seejuures on nendel juhtudel, kus tähtaeg kehtib või määratakse ilma pikendamise võimaluseta, seaduses seda juba ühemõtteliselt väljendatud (nt KasMSi § 18 lõikes 2). Eelnõukohase muudatusega ühtlustatakse KasMSi ja PatSi regulatsioone, muutes nende kohaldamise taotleja jaoks etteaimatavamaks. Sarnased ja seotud muudatused on ka eelnõu § 1 punktis 7 ja § 3 punktides 7, 11 ja 12.

Punktiga 14 täpsustatakse õiguslikult ja keeleliselt KasMSi § 24 lõikes 1 olevat regulatsiooni menetluses oleva kasuliku mudeli registreerimistaotluse tagasivõtmise kohta. Sättes sõnastatakse ühemõtteliselt, et taotluse tagasivõtmise avaldus peab olema kirjalik. Kehtiva seaduse kohaselt peab taotleja esitama „registreerimistaotluse tagasivõtmise nõude“, mis on ebamäärane. Sama muudatus tehakse ka PatSi § 26 lõikes 1 (vt eelnõu § 1 punkt 10 ja selle selgitus).

Punktiga 15 ühtlustatakse KasMSi § 26² lõike 2 sõnastust § 26¹ lõike 1 ja PatSi § 29² lõike 2 sõnastusega, asendades väljendi „[suuline] selgituste andmine“ mujal seaduses kasutatud väljendiga „suulise vastuväite esitamine“.

Punktidega 16 ja 17 kõrvaldatakse normitehniline anomaalia KasMSi § 26² lõikes 5, kus lõike punktidele järgneb iseseisev lõik, mistõttu tunnistatakse muudatusega KasMSi § 26² lõike 5 viimane lõik kehtetuks (s.o teine kuni viies lause) ning kehtestatakse see eraldi lõigetena 6 ja 7, täpsustades seejuures, et siduv tähendus ei ole edaspidi mitte protokollil, vaid suulises

menetluses saavutatud kokkuleppel. Protokolilis kajastatud muid asjaolusid võib Patendiamet arvestada, kuid need ei ole siduvad. Samuti jäetakse regulatsioonist välja praegune üleliigne tekstiosa „või pooltel on eriarvamused“, kuna see tähendab sama, mida tekstiosa „kui kokkulepet ei saavutata“, ning seetõttu jäetakse lausesse alles üksnes viimati nimetatud. Samasisuline muudatus tehakse ka PatSi § 29² lõikes 6 (eelno § 1 punkt 11).

Punktiga 22 ajakohastatakse KasMSi § 30 lõike 3² volitusnormi, lisades viite patendimäärusele. Sätte praeguse sõnastuse kohaselt kohaldatakse rahvusvahelise registreerimistaotluse siseriiklikku menetlust võtmisel PatSi § 33 lõike 3² alusel kehtestatud korda. Seejuures tunnistatakse PatSi § 33 lõike 3² käesoleva eelno § 1 punktiga 2 kehtetuks. Seetõttu tuleb ka muuta KasMSi § 30 lõiget 3² selliselt, et PatSi alusel kehtestatud korrale viitamise asemel viidatakse vahetult patendimäärusele: rahvusvahelise taotluse riigisisesele menetlusele kohaldatakse patendimäärusega kehtestatud korda.

Punktidega 24 ja 25 tehakse omavahel seotud muudatused KasMSi § 31 lõike 2 teises lauses ja lõikes 3. Paragrahv 31 lõikes 3 tehtava muudatusega jäetakse lõikest välja esimene lause, mille kohaselt kehtestas Patendiameti ametliku väljaande põhimääruse valdkonna eest vastutav minister. Endiselt jääb aga kehtima lõike 3 teises lauses sätestatu, et Patendiameti ametliku väljaande nimetus on Eesti Kasuliku Mudeli Leht. Kuivõrd Patendiameti ametliku väljaande põhimäärust enam edaspidi minister ei kehtesta, on muudetud ka § 31 lõike 2 teist lauset, kus oli samuti viidatud Patendiameti ametliku väljaande põhimäärusele. Viide väljaande põhimäärusele asendatakse viitega patendimäärusele. Seega § 31 lõike 2 teise lause uue sõnastuse kohaselt võib Patendiamet patendimääruses kehtestatud korras avaldada ametlikus väljaandes üldistes huvides teateid ka teiste registrikannete kohta ja muud teavet, mille avalikustamine ei ole keelatud või nimetatud seaduste või rahvusvaheliste kokkulepete alusel piiratud. Samasisulised muudatused tehakse ka PatSi § 34 lõigetes 2 ja 3 (eelno § 1 punktid 18 ja 19).

Punktiga 26 täpsustatakse registreeringu andmete loetelu KasMSi § 32 lõike 5 punktis 5, märkides, et leiutise autori puhul kantakse registrisse lisaks aadressile ning ees- ja perekonnanimele ka riigi kood (s.o riigi kahetäheline kood WIPO standardi järgi). Patendimääruse eelno kohaselt ei avaldata Patendiameti ametlikus väljaandes enam isikute, sh autori elukoha või asukoha aadresse, vaid üksnes nimed, elu- või asukoha asula nimi ja riigi kood. Praegu ei näe seadus ette, et autori elukohariigi kood registrisse kantakse; seevastu taotleja puhul on riigi koodi seaduses eraldi nimetatud. Muudatusega viiakse taotleja ja autori andmete detailsusaste omavahel kooskõlla. Samasisulised muudatused tehakse ka PatSi § 35 lõike 5 punktis 5 (vt eelno § 1 punkti 20 ja selle kohta antud selgitusi).

Punktiga 27 täpsustatakse KasMSi § 32 lõikes 7 sisalduvat kasuliku mudeli kirjelduse väljastamist puudutavat otsekohalduvat normi ja sellega seotud volitusnormi. Erinevalt PatSist, kus patendikirjelduse struktuur ja koostamise kord on seni §-s 35⁴ detailselt reguleeritud, on kasuliku mudeli seaduses piiratud seni väga üldise kasuliku mudeli kirjelduse koostamise kohustuse volitusnormiga. Eelno on PatSi ja KasMSi regulatsioone selles küsimuses ühtlustatud, loobudes liigsest detailsusest PatSis ja lisades sisu KasMSi volitusnormile (vt ka PatSi § 35 lõike 7¹ muudatuse (eelno § 1 punkt 21) selgitusi).

Punktiga 28 parandatakse KasMSi § 32 lõike 10² sõnastust, kõrvaldades võimaluse, et omaniku avalduse alusel kasuliku mudeli tunnistuse duplikaati ei väljastata. Samasisuline lause lisatakse PatSi § 35 lõike 10 esimeseks lauseks (eelno § 1 punkt 22).

Punktiga 29 ajakohastatakse KasMSi § 32 lõikes 12 sisalduvat volitusnormi, mis puudutab kasuliku mudeli tunnistuse väljastamist, ning asendatakse see viitega patendimäärusele. Samuti

muudetakse sätte sõnastust: kui kehtiva seaduse kohaselt kehtestab minister kasuliku mudeli tunnistuse vorminõuded ning vormistamise ja väljaandmise korra, siis eelnõu kohaselt kehtestatakse kasuliku mudeli tunnistuse struktuur ja väljastamise kord patendimäärusega. Reeglina elektroonse failina väljastatava tunnistuse vorminõuded ja vormistamine on teisejärgulised võrreldes selle struktuuriga (tunnistusel esitatud andmed ja rekvisiidid), mida on ka seni määrusega reguleeritud. Vormistamine on olnud ajalooliselt oluline, kuna tunnistust on väljastatud piduliku dokumendina, mida on ehtinud pitserid, ehispaelad jms; elektroonse dokumendi puhul on see minetanud tähtsuse.

Punktiga 30 jäetakse välja KasMSi § 33 lõike 1 kolmas lause, milles sisaldub ebamäärane viide kasuliku mudeli registreerimise taotluse avaldamise päevale. Kehtiva sätte kohaselt loetakse nimetatud teate avaldamise päev ühtlasi registreerimistaotluse avaldamise päevaks. Kuna kasuliku mudeli registreerimise taotlust, erinevalt patenditaotlusest, ei avaldata, on tegemist õiguslikult ebakorrekse lausega. Kasuliku mudeli registreerimise taotluse andmed avaldatakse esmakordselt kasuliku mudeli registreeringu tegemise kohta teate avaldamise päeval.

Punktiga 31 asendatakse KasMSi § 33 lõike 2 teine ja kolmas lause tekstiga, mille kohaselt riigilõivu ei pea tasuma kohus, järelevalveõiguslik riigiasutus ja oma leiutise registritoimikuga tutvuda sooviv taotleja, kasuliku mudeli omanik või autor, samuti isik, kellele taotleja, omanik või autor on andnud volituse oma leiutise registritoimikuga tutvumiseks. Selle, et taotleja, omanik, autor ja nende volitatud isik saab andmetega tutvuda tasuta, näevad ette ka kehtiva KasMSi § 33¹ lõike 2 teine ja kolmas lause. Erand ei puuduta kirjaliku teabe, ärakirja ja väljatrüki väljastamist taotlejale, omanikule, autorile või nende volitatud isikule. Analoogne kohtu ja järelevalveõigusliku riigiasutuse õigusi puudutav erand on seni ette nähtud PatSi § 33¹ lõikes 4 (muudetakse eelnõu § 1 punktiga 17), samuti on selline erand kehtestatud ka tööstusdisainilahenduse rahvusvahelise registreeringu kohta TDKS § 87⁴ lõikes 6.

Selle sättega analoogselt hõlmab muudetud sätte kohaselt teabe tasuta väljastamine kohtule ja riigiasutusele ka muid teabe väljastamise liike peale registritoimikuga tutvumise. Selliseks järelevalveõiguslikuks riigiasutuseks võib olla näiteks Andmekaitse Inspeksioon, kes soovib registritoimikuga tutvuda läbiviidava menetluse raames.

Samasisuline muudatus tehakse PatSi § 35¹ lõikes 3 (eelnõu § 1 punkt 23).

Punktidega 32 ja 33 tehakse omavahel seotud muudatused, nimelt tunnistatakse kehtetuks KasMSi § 33 lõikes 3 (teine lause, mis paikneb ebaõnnestunult kahe regulatiivse lause vahel) sisalduv volitusnorm, milles on sätestatud prioriteeti tõendava dokumendi vorminõuete ja vormistamise korra kehtestamine ministri määrusega, ning ajakohastatakse volitusnormi KasMSi § 33 lõikes 4. Lõike 4 uue sõnastuse kohaselt kehtestatakse registriga tutvumise ja registrist teabe väljastamise kord ning prioriteeti tõendava dokumendi struktuur ja väljastamise kord patendimäärusega. Prioriteeti tõendava dokumendi puhul on tegemist eriliiki registritoimikust väljastatava kirjaliku teabega, mille kohta on KasMSi § 33 lõike 3 allesjäävas osas ette nähtud täpsemad sisunõuded. Nagu kasuliku mudeli tunnistuse puhul, on ka prioriteeti tõendav dokument üldjuhul elektroonne ja selle vorminõuetest olulisem on tõendi andmete ja rekvisiitide kindlaksmääramine.

Samasisulised muudatused tehakse ka PatSi § 35¹ lõigetes 4 ja 5 (eelnõu § 1 punktid 24 ja 25).

Punktiga 34 täpsustatakse KasMSi § 34 lõikes 3, et kasuliku mudeli registreeringu kehtivuse lõpetamiseks tuleb esitada kirjalik avaldus, mitte taotlus, kuivõrd see on õiguslikult korrektsem. Analoogne muudatus nähakse ette PatSi § 38 lõike 1 punktis 2 (eelnõu § 1 punkt 28, vrd ka § 3 punktiga 14).

Punktiga 35 täpsustatakse KasMS §-i 34 lõikega 3¹, mille kohaselt pandiga koormatud kasuliku mudeli registreeringu kehtivuse lõpetamiseks peab omaniku avaldusele olema lisatud pandipidaja notariaalselt kinnitatud nõusolek. Säte on analoogne KaMSi § 50¹ lõikega 4. Samasisuline muudatus tehakse ka PatSi § 38 lõike 1¹ lisamisega (vt eelnõu § 1 punkti 29 ja selle kohta antud selgitust).

Punktiga 36 tehakse muudatused KasMSi §-i 39¹. Muudatusega asendatakse senised KasMSi paragrahvid, mis käsitlevad riigilõivu tasumise ja selle kontrollimise korda, volitusnormiga nimetatud küsimuste reguleerimiseks patendimääruses. Nimetatud protseduuriliste küsimuste reguleerimine seaduse tasandil ei ole vajalik ning sellest on hoidutud nii KaMSis kui ka TDKSis (vrd KaMSi § 71¹ lõiget 2 ja TDKSi § 88 lõiget 2). Sellega seoses tunnistatakse eelnõu § 3 punktiga 3 kehtetuks ka KasMSi §-d 39²–39⁴, milles sisaldub detailne regulatsioon riigilõivu tasumise ja selle kontrollimise kohta, ning punktiga 32 lisatakse § 39¹ uus lõige 2, milles sätestatakse, et riigilõivu tasumise ja selle kontrollimise kord kehtestatakse patendimäärusega. Seejuures loetakse § 39¹ senine tekst sama sätte lõikeks 1.

Analoogne muudatus tehakse ka PatSis § 40 muutmise ning §-de 41 ja 41¹ kehtetuks tunnistamisega.

Lisaks täiendatakse KasMSi § 39¹ lõikega 3, mille kohaselt juhul, kui patenditaotlusel põhineva kasuliku mudeli registreering tehakse pärast esmase nelja-aastase kehtivusperioodi ja registreeringu esimese pikendamise eest riigilõivu tasumise tähtaja möödumist, ei kohaldata möödunud pikendamistähtaja suhtes tagantjärele riigilõivu tasumise kohustust. Tegemist on erandliku olukorraga, mis esineb juhul, kui patenditaotlusel põhineva kasuliku mudeli registreerimistaotluse korral on kasuliku mudeli registreeringu tegemise ajaks KasMS § 34 lõikes 1 sätestatud esimene nelja-aastane kehtivusaeg, mida arvestatakse registreerimistaotluse esitamise kuupäevast, juba möödunud. Sellisel juhul võib olla möödunud ka KasMS § 34 lõikes 4 sätestatud tähtaeg registreeringu kehtivuse esmakordse pikendamise eest riigilõivu tasumiseks. Kuna algse patenditaotluse esitamisel on tasutud nõutud suuremad riigilõivud, ei ole põhjendatud juba möödunud tähtajaga riigilõivu tasumist nõuda ning saab lähtuda registreeringu edasisel pikendamisel järgmisest KasMS § 34 lõigetes 2 ja 4 sätestatud pikendamisperioodidest ning sellele vastavast riigilõivu tasumise tähtaegadest (eeldusel, et registreeringu pikendamist soovitakse). Kehtiv seaduse redaktsioon ei anna sellises olukorras selget vastust, kas juba möödunud kehtivusperioodi eest tuleks riigilõiv tasuda tagantjärele või millise tähtaja järgi tuleb omanikul edaspidi registreeringu pikendamisel juhinduda.

Punktiga 37 täpsustatakse KasMSi § 41 lõike 3 esimeses lauses ja § 42 lõike 3 esimeses lauses, et vastavalt kasuliku mudeli registreerimise taotluse ja registreeringu ülemineku korral tuleb esitada „kirjalik“ avaldus „sellekohase“ avalduse asemel. Analoogsed muudatused tehakse ka PatSi § 44 lõikes 3 ja § 45 lõikes 3 (eelnõu § 1 punkt 35, vrd § 3 punktiga 34).

Punktiga 38 täpsustatakse, et pandiga koormatud kasuliku mudeli registreeringu üleandmise puhul peab omaniku andmete muutmise avaldusele olema lisatud pandipidaja notariaalselt kinnitatud nõusolek. See muudatus tehakse KasMSi § 42 lõike 3¹ lisamisega. Säte on analoogne KaMSi § 50¹ lõikega 4. Samasisuline muudatus tehakse ka PatSi § 45 lõike 3¹ lisamisega (eelnõu § 1 punkt 36).

Punktiga 39 täiendatakse KasMSi § 42 lõikega 4¹, mis näeb registreeringu üleandmise korral ette registreeringu andmete muutmise kande tegemise analoogselt PatSi § 45 lõike 5 kehtiva sättega. Sätte kohaselt teeb Patendiamet registrisse KasMSi § 32 lõike 5 punktis 6 nimetatud registreeringu andmete (s.o kasuliku mudeli omaniku ees- ja perekonnanimi, tema elukoha või

ettevõtte asukoha aadress ja riigi kood, juriidilise isiku korral nimi, asukoha aadress ja riigi kood) muutmise kande. Teadmata põhjustel on KasMSis seni sellekohane säte puudunud, kuigi PatSis on samasugune olukord selgelt reguleeritud. Muudatus on seotud rakendusaktide revisjoniga seetõttu, et kavandatud patendimäärus reguleerib nii kande aluseks olevate dokumentide tingimusi ja esitamist kui ka kande kohta teate avaldamist Patendiameti ametlikus väljaandes.

Punktiga 40 täiendatakse KasMSi §-ga 42¹, milles sarnaselt KaMSi §-ga 50⁶ reguleeritakse pandi registrisse kandmise, kande muutmise ja kande kustutamise kohta registrile esitatavaid andmeid. Seni sellekohane regulatsioon leiutiste kaitse seadustes täielikult puudub. Samasisuline regulatsioon lisatakse PatSi §-ks 45¹ (eelnoü § 1 punkt 37). Viimati nimetatud muudatuse kohta eelnoü § 1 punkti 37 selgituses antud põhjendused on asjakohased ka eelnoü kõnesoleva punkti puhul.

Punktidega 41 ja 42 tehakse muudatused ja täiendused senises KasMSi § 43 lõikes 4. Muudatused on identsed PatSi § 46 muudatustega, mida on selgitatud eelnoü § 1 punktide 38 ja 39 juures.

Punktiga 43 täiendatakse KasMSi § 43 lõikega 6, mis puudutab litsentsi kohta tehtava kande kustutamist. Muudatus on identne PatSi § 46 muudatustega, mida on põhjendatud eelnoü § 1 punkti 40 selgituses. Selline säte leiutisealastes seadustes praegu puudub (vrd KaMSi § 50⁵ lõikega 3).

Punktidega 44–48 muudetakse KasMSi § 43¹, mis reguleerib avalikku lihtlitsentsi.

Punktiga 44 muudetava § 43¹ lõikes 2 täpsustatakse, et avaliku lihtlitsentsi pakkumise välistab kehtiv ja registrisse kantud ainulitsents (inglisekeelses intellektuaalomandi terminoloogias *sole license*), mitte aga lihtlitsents. Lihtlitsentsi võib anda piiramatule hulgale litsentsisaajatele ning varasem lihtlitsents, isegi kui see on registreeritud, ei takista hilisemate litsentside, sh avalike lihtlitsentside andmist. Litsentsi registreerimise õiguslik mõju tuleneb KasMSi § 43 lõike 1 kolmandast ja neljandast lausest, mille kohaselt registreerimata litsentsil ei ole kolmandate isikute suhtes õiguslikku jõudu ning mitmele litsentsisaajale eri litsentsidega antud õiguste kollisiooni korral on eelis litsentsisaajal, kelle litsents on registreeritud. Kumbki nendest tagajärgedest ei välista uute litsentsilepingute sõlmimist, seega ka avaliku lihtlitsentsi pakkumist. Rõhutada tuleb, et konkreetsete lepingutingimustega võib järgmiste litsentside andmiseks (nt territoriaalseid, ajalisi, mahulisi vm) piiranguid seada, kuid sel juhul võibki olla alust tõlgendada varem antud ja registrisse kantud litsentsi ainulitsentsina, millel on kolmandate isikute suhtes õiguslik tähendus ja mis välistab avaliku lihtlitsentsi pakkumise.

Teiseks on avaliku lihtlitsentsi andmise ja registrisse kandmise terminoloogiat ühtlustatud võlaõiguse terminoloogiaga: kasuliku mudeli omanik võib esitada avalduse avaliku lihtlitsentsi pakkumise kohta, millele litsentsi saamisest huvitatud isikud võivad vastata pakkumisega nõustumise avaldusega. Kui mõlemad komponendid on olemas ja vorminõuded täidetud, on tegu registreeritud avaliku lihtlitsentsiga. Nii pakkumise kui ka sellega nõustumise avalduse detailid reguleeritakse patendimäärusega. Need muudatused on seotud rakendusaktide revisjoniga, kuna kavandatud patendimäärus reguleerib nii avaliku lihtlitsentsi kohta kandeavalduste esitamist kui ka tehtud kannete kohta teadete avaldamist.

Punktiga 45 muudetakse KasMSi § 43¹ lõiget 3. Sätte uues sõnastuses on asendatud termin „avaliku lihtlitsentsi registreerimise avaldus“ terminiga „avaliku lihtlitsentsi pakkumise avaldus“ ning jäetud välja avalduses sisalduvate andmete loetelu. Loetelu ei pea olema sätestatud seaduses ning on kavandatud patendimäärusesse, analoogselt nt pandi või litsentsi

registreerimise avaldustega. Terminoloogilise muudatuse põhjus on asjaolu, et erinevalt litsentsi registreerimisest (KasMSi § 43 lõike 4 alusel) ei ole KasMSi § 43¹ lõike 3 alusel registrisse kantavad andmed mitte sõlmitud litsentsilepingu (ja sellest tuleneva õigussuhte) kohta, vaid üksnes kasuliku mudeli omaniku pakkumise kohta litsentsileping sõlmida (teisiti öeldes tema tahte kohta õigussuhtesse astuda). Seega ei ole korrektne seda nimetada avaliku lihtlitsentsi registreerimiseks, vaid tegu on üksnes avaliku lihtlitsentsi pakkumise registrisse kandmisega.

Punktiga 46 muudetakse KasMSi § 43¹ lõikeid 5 ja 6. Lõikes 5 asendatakse taas termin „avaliku lihtlitsentsi registreerimise avaldus“ terminiga „avaliku lihtlitsentsi pakkumise avaldus“ ning täpsustakse, et selle avalduse nõuetele vastavuse korral teeb Patendiamet registrisse avaliku lihtlitsentsi pakkumise andmete kande (mitte avaliku lihtlitsentsi andmete kande, nagu näeb ette kehtiv sõnastus). Pakkumise kande kohta avaldatakse teade Patendiameti ametlikus väljaandes, nagu näeb ette kehtiv sõnastus (vt ka eelnõu § 3 punkti 44 kohta antud selgitusi).

KasMSi § 43¹ lõike 6 esimeses lauses asendatakse senine sõnastus „Isik, kes soovib avalikku lihtlitsentsi, esitab Patendiametile kirjalikult avaliku lihtlitsentsi saamise avalduse“ sõnastusega „Isik, kes soovib kasulikku mudelit registrisse kantud avaliku lihtlitsentsi pakkumise tingimustel kasutada, esitab Patendiametile kirjalikult avaliku lihtlitsentsi pakkumisega nõustumise avalduse“. Seega ei esita huvitatud isik avaldust mitte avaliku lihtlitsentsi saamiseks, vaid väljendab avalduse esitamisega tahet nõustuda registrisse kantud ja avaldatud pakkumise tingimustega. Samuti jäetakse muudatusega lõikest 6 välja teine lause huvitatud isiku avalduses sisalduvate andmete loeteluga. Loetelu ei pea olema sätestatud seaduses ning on kavandatud patendimäärusesse, analoogselt nt pandi või litsentsi registreerimise avaldustega.

Punktiga 47 muudetakse KasMSi § 43¹ lõikeid 8–10. Lõikes 8 nähakse ette, et kui lõike 6 kohaselt esitatud lihtlitsentsi pakkumisega nõustumise avaldus vastab nõuetele, teeb Patendiamet registrisse avaliku lihtlitsentsi litsentsisaaja andmete kande (ei muudeta seda, et seejärel teatab amet tehtud kandest Patendiameti ametlikus väljaandes avalikkusele ja lisaks kasuliku mudeli omanikule). Täpsustatud on ka seda, et litsentsisaaja kohta kande tegemisele järgnevat teate avaldamist Patendiameti ametlikus väljaandes (mitte kande tegemist, nagu seni) loetakse litsentsilepingu sõlmimiseks registrisse kantud tingimustel. Kehtiv sõnastus viitab avaliku lihtlitsentsi pakkumise avalduse andmetele, kuid sellest ei nähtu, et need tingimused peavad olema registrisse kantud (ja teate vormis avaldatud).

KasMSi § 43¹ lõikes 9 muudetakse avaliku lihtlitsentsi muutmise korda, mis saab toimuda konkreetse litsentsisuhte poolte nõusolekul. Samas nähakse lõikesse lisatud teises lauses ette, et kui omaniku pakkumine avaliku lihtlitsentsilepingu sõlmimiseks on küll esitatud või ka registrisse kantud, kuid ühtegi lepingut sõlmitud ei ole, võib omanik pakkumise registrist tagasi võtta (ehk pakkumisest loobuda; või esiteks loobuda ja seejärel esitada uue pakkumise muudetud tingimustega, mida käsitatakse kui uut pakkumist ja pakkumise registrisse kandmise avaldust). Punktiga 41 muudetud lõike 10 sõnastuse kohaselt võib litsentsisaaja sõlmitud avalikust lihtlitsentsist loobuda vaid omaniku nõusolekul, esitades kirjaliku avalduse ja tasudes riigilõivu. Uue, senise lõike 10 teist ja kolmandat lauset asendava teise lause kohaselt võib avaliku lihtlitsentsi pakkumisega nõustumist väljendanud isik (litsentsisaaja) nõustumisest kirjaliku avaldusega loobuda, kui avaliku lihtlitsentsi pakkumisega nõustumise kande kohta ei ole veel Patendiameti ametlikus väljaandes teadet avaldatud. Seda seetõttu, et litsentsilepingu sõlmimiseks loetakse KasMSi § 43¹ lõike 8 teise lause muudetud sõnastuse kohaselt litsentsisaaja kande kohta teate avaldamist Patendiameti ametlikus väljaandes; enne teate avaldamist ei ole lepingut sõlmitud ja esialgu huvi väljendanud isik võib nõustumisest loobuda.

Punktiga 48 muudetava paragrahvi uues lõikes 13 on reguleeritud Patendiameti toimingud litsentsi tingimuste muutmise või selle pakkumisest või nõustumisest loobumise korral. Uue lõike kohaselt teeb Patendiamet KasMSi § 43¹ 9. ja 10. lõikes nimetatud avalduste alusel, kui need on nõuetekohased, registrisse avaliku lihtlitsentsi pakkumise kande kustutamise kande, muudab pakkumise tingimusi või kustutab litsentsisaaja andmete kande ning avaldab sellekohase teate Patendiameti ametlikus väljaandes. Kui avaliku lihtlitsentsi pakkumise või litsentsisaaja kannet ei ole veel tehtud või sellekohast teadet avaldatud, jätab Patendiamet varasemas avalduses nõutud kande tegemata ja selle kohta teate avaldamata.

Eelnõu § 4 sisaldab MTKSi muudatusi.

Punktiga 1 asendatakse analoogselt eelnõu § 1 punktiga 18 ja § 3 punktiga 24 MTKSi § 38 lõike 2 teises lauses viide Patendiameti ametliku väljaande põhimäärusele viitega patendimäärusele. Põhjendus on selles, et seniste Patendiameti ametlike väljaannete põhimäärustes reguleeritud küsimusi reguleeritakse eelnõu kohaselt edaspidi patendimääruses ning eraldi põhimäärusi enam kehtima ei jää.

Punktiga 2 täiendatakse analoogselt eelnõu § 1 punktiga 20 ja § 3 punktiga 26 MTKSi § 39 lõike 5 punktis 5 registreeringu andmete hulka kuuluvaid autori andmeid autori elukohariigi koodiga. Muudatuse põhjendus on toodud eelnõu § 1 punkti 20 selgituses.

Punktiga 3 täiendatakse analoogselt eelnõu § 1 punktiga 23 ja § 3 punktiga 31 MTKSi § 43 lõiget 4 erandiga selle kohta, et registriga tutvumisel on lõivust vabastatud kohus, järelevalveõiguslik riigiasutus ja oma mikrolülituse topoloogia registritoimikuga tutvumisel sama mikrolülituse topoloogia taotleja, omanik, autor ja sellise registritoimikuga tutvuda sooviv isik, kellel on loetletud isiku volikiri. Detailsemad põhjendused selleks muudatuseks on toodud eelnõu § 1 punkti 23 selgituses. Märkimist väärib, et seni ei ole MTKSis ühtegi erandit riigilõivu puhul ette näinud, kuid regulatsiooni ühtluse ja isikute põhjendatud huvide kaitse seisukohast on see põhjendatud.

Punktiga 4 täiendatakse MTKSi § 49 lõikega 3¹, mis on analoogne eelnõu § 1 punkti 36 ja § 3 punkti 38 kohase nõudega, et panditud kaitseobjekti üleandmise korral on nõutav pandipidaja notariaalne nõusolek. Muudatuse eesmärk on kaitsta pandipidaja õigustatud huve.

Punktidega 5 ja 6 muudetakse MTKSi § 52 regulatsiooni litsentsi registreerimise kohta analoogselt eelnõu § 1 punktis 38 ja § 3 punktis 41 ettenähtud muudatustega. Kuna MTKSi § 52 senine regulatsioon on erineva struktuuriga kui PatSi §-s 46 või KasMSi §-s 43, on vaja MTKSi § 52 lõiked 2 ja 3 kehtetuks tunnistada; nende lõigete sisu on vajalikus ulatuses juba lõike 1 selgitustes avatud.

Punktiga 7 täiendatakse MTKSi § 52 lõiget 5 analoogselt eelnõu § 1 punkti 40 ja § 3 punkti 43 lausetega, kus seatakse tingimused litsentsi kohta tehtud kande kustutamise avaldusele. Kõik MTKSi § 52 muudatused on põhjendatud sellega, et Patendiameti ametlikus väljaandes litsentsi kohta tehtud kande või selle kustutamise kande kohta avaldatavad andmed peavad olema seostatavad vastava kande aluseks oleva avaldusega.

Punktiga 8 täiendatakse MTKSi paragrahvida, mille sisuks on mikrolülituse topoloogia pantimise regulatsioon, sealhulgas pandi seadmise, selle muutmise ja kustutamise kande avalduse tingimused. Kuna MTKS erinevalt PatSist ja KasMSist ei reguleeri üheski muus sättes pandi seadmise õigust, on sellekohane säte toodud lisatava paragrahvi lõikena 1, seejuures täpsustades, et mikrolülituse topoloogia pantimine toimub sellekohase registrikandega. Seaduse

täiendamine on põhjendatud sellega, et Patendiameti ametlikus väljaandes pandi kande kohta avaldatavad andmed peavad olema seostatavad vastava kande aluseks oleva avaldusega. Analoogsed on eelnõu § 1 punkt 37 ja § 3 punkt 40. Põhjalikum selgitus sätete sisu kohta on antud eelnõu § 1 punkti 37 selgituses.

Punktiga 9 muudetakse MTKSi § 54 lõiget 3 analoogselt, kuid mitte identselt eelnõu § 1 punktiga 29 ja § 3 punktiga 35. Nimelt näeb kehtiv MTKSi § 54 lõige 3 ette, et registrisse kantud litsentsi esemeks olevat mikrolülituse topoloogiat ei ole võimalik omaniku soovil registrist kustutada. Analoogne regulatsioon PatSis ja KasMSis puudub. Eelnõuga lisatakse nendesse seadustesse aga regulatsioon, et pandi esemeks oleva patendi või kasuliku mudeli kehtivuse lõpetamiseks omaniku soovil on vajalik pandipidaja notariaalne nõusolek. MTKSis tehtava muudatusega on ette nähtud, et omanik võib küll oma soovil registreeringu kehtivuse lõpetada, kuid kui mikrolülituse topoloogia on panditud, on selleks vaja pandipidaja notariaalset nõusolekut, ning kui mikrolülituse topoloogia on registrisse kantud litsentsi ese, siis on vaja litsentsisaaja kirjalikku nõusolekut. Seega nähakse MTKSis pandipidaja kaitseks ette sama range tingimus nagu PatSis ja KasMSis, kuid litsentsisaaja kaitse muudetakse vähem absoluutseks.

Eelnõu §-s 5 on sätestatud seaduse jõustumine kolme kuu möödumisel selle avaldamisest. Eelnõukohase seaduse jõustumisega samal ajal on plaanitud jõustuma rakendusakt – s.o patendimäärus –, kuna tegemist on nn ühtse paketiga ning omavahel seotud sätetega.

3.2. Eelnõu põhiseaduspärasuse analüüs

Eelnõu puudutav põhiõigus on sätestatud põhiseaduse (PS) §-s 32, mille kohaselt on igaühe omand puutumatu ja võrdselt kaitstud. Samuti sätestab PSi § 32, et igaühel on õigus enda omandit vabalt vallata, kasutada ja käsutada ning et kitsendused sätestab seadus. Omandipõhiõigus laieneb ka intellektuaalsele omandile (nt patendid, kasulikud mudelid, mikrolülituse topoloogia). Põhiseaduse kommenteeritud väljaande⁶ § 32 selgitustes (punktid 10 ja 15) on asutud seisukohale, et „PS § 32 laieneb investeringuna kaitstavale intellektuaalsele omandile ning kaitseb füüsilisi ja juriidilisi isikuid, kellele intellektuaalne omand on üle antud. Intellektuaalse omandi sisuks on ainuõigus keelata kolmandal isikul ilma õiguste omaja loata intellektuaalse omandi objekti (nt teost, leiutist, kaubamärki, tööstusdisaini) kasutada“. Olgu täpsustatud, et PS § 32 kaitseb intellektuaalomandist tulenevaid varalisi õigusi ka juhul, kui neid ei ole kellelegi üle antud.

Põhiseaduses ei reguleerita seda, kuidas õigus patendile, kasulikule mudelile või mikrolülituse topoloogiale tekib; seda reguleerivad vastavalt PatS, KasMS ja MTKS. Põhiseaduse §-s 39 nimetatud autori võõrandamatu õigus oma loomingule hõlmab laiendatult mõistes ka leiutise või mikrolülituse topoloogia autori mittevaralisi õigusi, mille aluseks on autorsuse fakt – konkreetse objekti (teose, leiutise jne) loomine konkreetse isiku ehk autori poolt; sama fakt on aluseks varalistele õigustele, mida autor teostab seadustes ja rahvusvahelistes lepingutes täpsustatud tingimustel. Eelnõukohase seadusega kavandatava muudatuse järel säilib regulatsioon, mis puudutab omandiõigust patendile, kasulikule mudelile ja mikrolülituse topoloogiale ning nende omandiliikide tekkimise aluseid.

⁶ Madise, Ü. jt. (2020). Eesti Vabariigi põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne.

Eelnõu eesmärk on luua õiguslik alus selleks, et koondada leiutiste valdkonda reguleerivad määrused ühte konsolideeritud määrusesse – luua õiguslik alus selle määruse kehtestamiseks, sätestada selleks volituspiirid, ning tunnistada valdkonna 17 olemasolevat määrust kehtetuks.

Samuti on eelnõu eesmärk eeltoodu raames ühtlustada ja osaliselt ajakohastada leiutise õiguskaitse alaste seaduste terminoloogiat, keelekasutust ja stiili, mis ei vasta praegustele normitehnika nõuetele. Lisaks vähendatakse eelnõukohase seadusega detailse-tehnilise regulatsiooni osa seadustes, paigutades sellise regulatsiooni määrusesse. See kõik loob kasutajatele suurema õigusselguse, kuna muudatustega tagatakse see, et sätted, mis peavad olema reguleeritud seaduses, on seaduses, ning sätted, mis peavad olema kehtestatud määrusega, on määruses, ning edaspidi kehtib senise 17 leiutiste valdkonna määruse asemel üks terviklik patendimäärus.

Põhiseaduse kommenteeritud väljaande § 13 selgituste punktis 37 on selgitatud: „Õigusselgus tähendab, et „seadused jm õigusaktid peavad olema sõnastatud selgelt ja arusaadavalt ning olema piisavalt ammendavad ja täpsed, et igaühel oleks võimalik mõista regulatsiooni ning selle kohaselt seada oma käitumine“ (R. Maruste. Konstitutsionalism ning põhiõiguste ja -vabaduste kaitse. Juura 2004, lk 290).⁷ Õigusselguse saavutamisele aitab kaasa see, kui õigusaktid on „selged, konkreetset ja ammendavad“, kuid probleeme tekib, kui õigusaktid „pole selged, on umbmäärased, vastuolulised või puudulikud“.“

Lisaks on põhiseaduse kommenteeritud väljaande § 13 selgituste punktis 38 selgitatud: „Õigusselguse põhimõte tuleneb õiguskindluse põhimõttest, mida kaitseb PS § 10 (RKPKo 14.10.2015, 3-4-1-23-15, p 96; RKPKo 19.03.2009, 3-4-1-17-08, p-d 25–26). Riigikohus on märkinud, et õiguskindluse printsiip peab kõige üldisemalt „looma kindluse kehtiva õigusliku olukorra suhtes. Õiguskindlus tähendab nii selgust kehtivate õigusnormide sisu osas (õigusselguse põhimõte) kui ka kindlust kehtestatud normide püsijäämise suhtes (õiguspärase ootuse põhimõte)“ (RKPKo 02.12.2004, 3-4-1-20-04, p 12).“ Sama väljaande § 13 selgituste punktis 48 on selgitatud: „Riigikohtu praktika kohaselt ei nõua õigusselguse põhimõte, et „seadusandja otsustaks kõik küsimused ise. Seaduse rakendamise üksikasjad võib seadusandja jätta otsustamiseks täitevvõimule, sh kohalikule omavalitsusele. Seadusandaja peab reguleerima kõik olulised küsimused, lähtudes sellest, kui tähtsad on normid põhiseaduse, ennekõike põhiõiguste teostamise seisukohalt (RKPKo 14.10.2015, 3-4-1-23-15, p 97).“

Seega on eelnõu otseselt seotud õigusselguse ja õiguskindluse põhimõtte tagamisega leiutiste valdkonna õigusaktide uuendamisel (s.o normide ajakohastamine ja selgemaks muutmine ning määruste konsolideerimine üheks õigusaktiks).

Põhiseaduse § 11 kohaselt tohib õigusi ja vabadusi piirata ainult kooskõlas põhiseadusega. Need piirangud peavad olema demokraatlikus ühiskonnas vajalikud ega tohi moonutada piiratavate õiguste ja vabaduste olemust. Laiemas tähenduses proportsionaalsuse hindamisel PSi § 11 mõttes tuleb arvestada, kas meede on sobiv, vajalik ja mõõdukas. Esiteks tuleb hinnata, kas meede on sobiv ehk kas see aitab kaasa eesmärgi saavutamisele. Valitud meede seisneb selles, et eelnõuga luuakse õiguslik alus konsolideeritud leiutiste valdkonna määruse kehtestamiseks, et koondada senised 17 leiutiste valdkonna määrust ühte õigusakti. Samuti seisneb valitud meede selles, et õigusselguse suurendamiseks ühtlustatakse ja ajakohastatakse leiutiste valdkonna seaduste terminoloogiat, keelekasutust ja stiili. Lisaks on meetmeks see, et vähendatakse detailse-tehnilise regulatsiooni osa seadustes ning kehtestatakse see regulatsioon määruses. Kokkuvõtvalt on meetme eesmärk vähendada bürokraatiat, lihtsustada õiguslikku regulatsiooni ja seeläbi tagada õigusselgus, mis nimetatud muudatuste kehtestamisega

⁷ Sama on väljendanud Riigikohus lahendi 3-1-1-65-16 punktis 11.

saavutatakse. Paremast õigusselgusest saavad kasu nii patendi ja kasuliku mudeli taotlejad ja omanikud kui ka Patendiamet, kes tegeleb patentide ja kasulike mudelite registreerimisega.

Teiseks tuleb hinnata meetme vajalikkust ehk kas ei leidu muud, põhiõigust vähem piiravat, ent sama efektiivset meetet. Kehtivaid määruseid ei ole võimalik üheks konsolideeritud määruseks liita ilma volitusnorme muutmata ega kehtetuks tunnistamata, mistõttu on muudatuse tegemiseks asjaomaste seaduste muutmine hädavajalik. Samuti ei ole seaduse ja määruste õigusnormide selgust ja ajakohasust võimalik tagada ja ühtlustada ilma kõnealuste seadusemuudatusteta. Seega on ainuke võimalik lahendus eelnõus ettenähtud muudatused vastu võtta. Järelikult on valitud meede vajalik.

Kolmandaks tuleb hinnata meetme mõõdukust ehk proportsionaalsust kitsamas mõttes ning seda, kas meetme eesmärk kaalub üles põhiõiguse riive intensiivsuse. Eelnõu ei too kaasa sisulisi muudatusi patendiõiguse või kasuliku mudeli õiguskaitseks või patenditaotleja / kasuliku mudeli taotleja või omaniku õigustesse laiemalt. Eelnõuga tehtavad muudatused on tehnilist laadi (kehtivad määrused tunnistatakse kehtetuks, kuid nende sisu koondatakse ühte terviklikku määrusesse ja jääb suures osas samaks; seega muudetakse vaid kehtivate sätete asukohta ning tehakse kehtiva seaduse sätetesse teatud normitehnilised muudatused). Muudatusi, mis mõjutaksid oluliselt kasutajate õigusi, juba praegu kehtivatesse õigustesse ja piirangutesse ei tehta või tehakse neid minimaalses ulatuses. Seega on eelnõuga tehtavad muudatused mõõdukad.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõuga ei võeta kasutusele senisega võrreldes uusi termineid.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul on puutumus Euroopa Liidu õigusega seeläbi, et muudetakse EPVKSi, mis on seadus, millega reguleeritakse õigussuhteid, mis tulenevad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1257/2012 tõhustatud koostöö rakendamise kohta ühtse patendikaitse loomise valdkonnas (ELT L 361, 31.12.2012, lk 1–8) kohaldamisest. Seejuures on EPVKSi tehtavad muudatused n-õ tehnilist laadi, kuna puudutavad peamiselt terminoloogiat ja varasema volitusnormi kehtetuks tunnistamist ning õigusliku aluse loomist selles osas, mis puudutab Euroopa patendikonventsiooni alusel väljaantavate Euroopa patentidega seotud toiminguid, mitte ühtse toimega patentide kaitset kõnealuse EL määruse alusel. Tehtavate muudatuste tulemusena kehtestatakse varasemas määruses sätestatud sisu patendimääruses.

6. Seaduse mõjud

Eelnõu eesmärk on vähendada leiutiste õiguskaitse taotlejate, omanike ja nende esindajate ajakulu ning eksimisrisiki leiutiste õiguskaitse taotlemisel ja registritoimingute tegemisel, koondades seni killustatud rakenduskaitse normid ühtseks regulatsiooniks ning täpsustades väheses ulatuses senist puudulikku regulatsiooni seadustes, näiteks patendi ja kasuliku mudeli pantimise ja litsentsimise osas. Samuti ajakohastatakse seaduste terminoloogiat, keelekasutust ja stiili, mis ei vasta enam tänastele normitehnika nõuetele, ja vähendatakse liiga detailse regulatsiooni hulka viies see määrusesse. Eelnõu ei muuda leiutiste õiguskaitse sisulisi eeldusi ega õiguste ulatust, vaid korrastab ja täpsustab kehtiva regulatsiooni rakendamist. Mõju hindamisel on lähtutud sellest, mis muutub võrreldes kehtiva olukorraga.

Eelnõuga kavandatakse kolm sisulist muudatust:

- luuakse õiguslik alus, et koondada 17 leiutiste valdkonna rakendusakti üheks määruseks;
- täpsustatakse senist puudulikku regulatsiooni väheses ulatuses, näiteks täpsustatakse patendi ja kasuliku mudeli pantimise ning litsentsimise regulatsiooni.
- ühtlustatakse ja kaasajastatakse seaduste terminoloogiat, keelekasutust ja stiili, mis pärinevad suures osas 1993. aastast ning ei vasta enam hetkel kehtivatele normitehnika- ja keelenõuetele. Samuti vähendatakse praegu seadustes sisalduvat liiga detailset ja tehnilist regulatsiooni ning kehtestatakse see edaspidi patendimääruses.

Mõju avaldub peamiselt majandusvaldkonnas, eeskätt ettevõtlusele ja halduskoormusele, ning riigiasutuste töökorralduses, eeskätt Patendiameti menetlus- ja registripraktikas. Muudes mõjuvaldkondades olulist mõju ei kaasne. Eelnõul puudub oluline mõju sotsiaalvaldkonnale, elu- ja looduskeskkonnale, regionaalarengule, riigi julgeolekule ning välissuhetele.

Eelnõu puudutab otseselt leiutiste õiguskaitse regulatsiooni kasutajaid, sealhulgas leiutajaid, patenditaotlejaid, kasuliku mudeli registreerimise taotlejaid, patentide ja kasulike mudelite omanikke, Eestis kehtivate Euroopa patentide omanikke, ettevõtjaid, patendivolinikke ning Patendiametit. Kaudselt võib eelnõu puudutada finantsasutusi ja lepingupartnereid, kelle jaoks on oluline patendi või kasuliku mudeli pantimise ja litsentsimise regulatsiooni selgus. Kuna Eestis ei ole ühtegi mikrolülituse topoloogiat registreeritud ja ei ole ka ette näha, et huvi nende taotlemise vastu lähitulevikus tekiks, siis mõju mikrolülituse topoloogia osas ei ole.

Sihtrühmade ring võrreldes kehtiva regulatsiooniga ei laiene.

Muudatus 1: Luuakse õiguslik alus selleks, et koondada 17 leiutiste valdkonna rakendusakti üheks määruseks.

Muudatuse eesmärk on lihtsustada regulatsiooni kasutamist, vähendada halduskoormust ning muuta nõuded kasutajatele paremini leitavaks ja arusaadavamaks. Võrreldes kehtiva olukorraga väheneb vajadus kasutada paralleelselt mitut määrust ning selgitada eri aktidest tulenevate nõuete omavahelist seost. Muudatus ei loo uusi sisulisi kohustusi, vaid koondab olemasolevad rakendused ühtsesse struktuuri.

Mõju majandusvaldkonnas – mõju ettevõtlusele ja halduskoormus

Muudatus avaldab valdavalt positiivset mõju patenditaotlejatele, kasuliku mudeli registreerimise taotlejatele, patentide ja kasulike mudelite omanikele, Eestis kehtivate Euroopa patentide omanikele ning patendivolinikele. Mõju seisneb selles, et õiguskaitse taotlemisel ja registritoimingute tegemisel on asjakohased nõuded võrreldes kehtiva olukorraga paremini leitavad ja hõlpsamini kohaldatavad. See vähendab eksimisrisiki ning ajakulu, mis kulub asjakohaste normide leidmisele ja tõlgendamisele.

Mõju ulatust ja sagedust iseloomustavad Patendiameti andmed (vt tabel 1). 2025. aastal esitati Eestis 51 patenditaotlust ja 61 kasuliku mudeli registreerimise taotlust. Samal aastal kanti registrisse 10 patenti ja 22 kasuliku mudelit ning Eestis kehtivate Euroopa patentide registrisse 731 Euroopa patenti, millest vaid üks kuulus Eesti isikule. Leiutiste valdkonnas tegutses 73 patendivolinikku. Ka varasematel aastatel on andmed olnud enam-vähem sarnased.

Tabel 1 Patenditaotlused, kasuliku mudeli registreerimise taotlused, Eesti isikutele kuuluvad registrisse kantud patendid ja registrisse kantud kasulikud mudelid aastatel 2021-2025. Allikas: Patendiamet.

	2021	2022	2023	2024	2025
Patenditaotlus	26	15	32	30	51
Kasuliku mudeli registreerimise taotlus	51	43	39	35	61
Registrisse kantud patente	8	9	13	15	10
Registrisse kantud kasulikke mudeleid	31	36	32	33	22
Eestis kehtivate patentide Euroopa patentide registrisse kandmine	1595	682			731

Seega puudutab muudatus igal aastal sadu menetlusi ja registritoiminguid ning mõju avaldub korduvalt iga kord, kui taotletakse õiguskaitset, tehakse registritoiming või selgitatakse välja kohaldatavaid nõudeid. Mõju on sagedane ning selle ulatus on keskmine nende sihtrühmade jaoks, kes regulatsiooni praktikas kasutavad.

Halduskoormuse vähenemine avaldub ettevõtjate ja inimeste jaoks eelkõige ajakulu vähenemises, mis kulub asjakohaste normide leidmisele ja tõlgendamisele. Kuigi ajavõitu ei ole võimalik rahaliselt täpselt kvantifitseerida, on oodatav mõju oluline.

Mõju riigiasutuste töökorraldusele

Muudatus mõjutab eeskätt Patendiameti töökorraldust ja menetluspraktikat. Võrreldes kehtiva olukorraga toetab ühtse määruse kasutuselevõtt menetluspraktika ühtlustamist, vähendab tõlgendamisest tulenevat ebaühtlust ning lihtsustab juhendmaterjalide ajakohastamist. Mõju avaldub nii taotluste menetlemisel kui ka registritoimingutes.

Ebasoovitavad mõjud ja riskid

Muudatusega võivad kaasneda lühiajalised ebasoovitavad mõjud, mis on seotud üleminekuga seniselt killustatud regulatsioonisüsteemilt ühele koondmäärusele. Need võivad avalduda kasutajate ajutises segaduses uue struktuuriga harjumisel, täiendavas ajakulus uue määruse ülesehitusega tutvumisel ning Patendiameti ajutises töökorralduslikus koormuses seoses juhendmaterjalide ja praktika kohandamisega. Ebasoovitavate mõjude risk on väike ja ajutine, kuna muudatus ei muuda sisuliselt nõudeid, vaid koondab need ühtsesse regulatsiooni. Riski aitab maandada kasutajate teavitamine ning juhendmaterjalide ajakohastamine.

Kokkuvõttes on muudatuse mõju valdavalt positiivne. Mõju on oluline, kuna see avaldub korduvalt, puudutab igal aastal märkimisväärset hulka menetlusi ja registritoiminguid ning vähendab võrreldes kehtiva olukorraga halduskoormust ja eksimisriski. Pikaajalisi negatiivseid mõjusid ei ole tuvastatud.

Muudatus 2: patendi, kasuliku mudeli ja mikrolülituse topoloogia pantimise ja litsentsimise regulatsiooni täpsustamine

Muudatusega täpsustatakse patendi ja kasuliku mudeli pantimise ning litsentsimise regulatsiooni. Vastav regulatsioon luuakse ka mikrolülituse topoloogia valdkonnas, kuid neid ei ole Eestis registreeritud ei ole ka ette näha, et huvi nende taotlemise vastu lähitulevikus tekiks, mistõttu mõju mikrolülituse topoloogia valdkonnas on olematu. Kehtivas õiguses on pandi regulatsioon olnud puudulik ning mitu litsentsi registrisse kandmise, muutmise ja kustutamise küsimust on olnud ebaselged või reguleerimata. Muudatuse eesmärk on suurendada

õiguskindlust ning vähendada tehinguriske nende isikute jaoks, kes patendi või kasuliku mudeliga seotud õigusi käsutavad või kasutavad. Muudatus ei laienda pantimise ega litsentsimise kohaldamisala, vaid täpsustab olemasolevate õiguste teostamise korda.

Mõju majandusvaldkonnas: mõju ettevõtlusele, tehingukindlus ja halduskoormus.

Muudatus avaldab valdavalt positiivset mõju patentide ja kasulike mudelite omanikele ning nende lepingupartneritele, sealhulgas pandipidajatele ja litsentsisaajatele. Mõju avaldub eelkõige õiguskindluse suurenemises ja tehinguriskide vähenemises. Võrreldes kehtiva olukorraga on registrikannete tegemise, muutmise ja kustutamise kord selgem ning väheneb vajadus lahendada üksikjuhtumeid ebaselge regulatsiooni alusel.

2025. aasta lõpu seisuga (31.12.2025) oli registris 181 kehtivat kasuliku mudeli registreeringut ja 115 kehtivat patenti. Mikrolülituse topoloogiad ei ole Eestis registreeritud ega ka taotlusi esitatud.

Samas on patendi- ja kasuliku mudeli õiguste kasutamise ning käsutamise praktiline ulatus viimastel aastatel olnud väike (vt tabelit 2). 2025. aastal kanti Eestis kehtivate Euroopa patentide registrisse kaks litsentsi; riigisiseste patentide ja kasulike mudelite litsentsikandeid ei tehtud. Samuti ei tehtud patente, kasulikke mudeleid ega Eestis kehtivaid Euroopa patente puudutavaid pandikandeid.

Sihtrühma suurus on seega väike, kuid mõju ulatus nende isikute jaoks, keda muudatus puudutab, võib olla märkimisväärne, kuna küsimus puudutab õiguste käsutamist ja lepinguliste suhete kindlust.

Tabel 2 Pantide ja litsentside registreerimine 2021-2025. Allikas: Patendiamet^[1]

Registreeritud pantide arv	2021	2022	2023	2024	2025
- patendiregister	9	-	-	-	-
- Eestis kehtivate Euroopa patentide register	1	2	-	-	-
- kasulike mudelite register	-	-	-	-	-
- mikrolülituste topoloogiade register	-	-	-	-	-
Registreeritud litsentside arv					
- patendiregister	-	-	-	-	-
- Eestis kehtivate Euroopa patentide register	1	-	2	4	2
- kasulike mudelite register	-	-	2	1	-
- mikrolülituste topoloogiade register	-	-	-	-	-

Mõju riigiasutuste töökorraldusele

Patendiameti jaoks tähendab muudatus selgemat ja ühetaolisemat registrimenetlust pandi ja litsentsiga seotud toimingutes. Täpsem regulatsioon vähendab vajadust lahendada juhtumipõhiselt küsimusi, millele varasem regulatsioon ei ole andnud piisavalt selgeid

^[1] <https://www.epa.ee/sites/default/files/documents/2026-02/pandid-litsentsid.pdf>

vastuseid. See toetab registripraktika ühtlustamist ning vähendab vaidluste ja täpsustavate päringute riski.

Ebasoovitavad mõjud ja riskid

Muudatusega võivad kaasneda piiratud ulatusega ebasoovitavad mõjud, mis võivad üksikjuhtudel avalduda täiendavas halduskoormuses seoses täpsemate dokumentide või nõusolekute esitamisega, vajaduses kohandada senist lepingulist ja esinduspraktikat ning Patendiameti ja kasutajate esialgses kohanemisvajaduses täpsustatud regulatsiooniga. Ebasoovitavate mõjude risk on väike ja piirdub sihtrühmaga, kuna muudatus puudutab üksnes neid isikuid, kes tegelikult pandivad või litsentsivad patenti või kasulikku mudelit.

Kokkuvõttes on muudatuse mõju valdavalt positiivne ning see avaldub eelkõige õigusselguse ja õiguskindluse suurenemises pandi ja litsentsiga seotud õigussuhetes. Kuigi muudatus puudutab piiratud hulka juhtumeid, on selle mõju oluline õigussuhete selguse ja tehingukindluse seisukohalt ning see toetab registrimenetluse ühetaolist rakendamist.

Muudatus 3: ühtlustatakse ja kaasajastatakse seaduste terminoloogiat, keelekasutust ja stiili, viies need kooskõlla kehtiva normitehnika- ja keelenõuetega, ning vähendatakse praegu seadustes sisalduvat liiga detailset ja tehnilist regulatsiooni, kehtestatakse see edaspidi patendimääruses.

Muudatuse tulemusena ajakohastatakse leiutiste õiguskaitset reguleerivate seaduste terminoloogiat, keelekasutust ja normitehnilist ülesehitust. Seadustest viiakse välja liigselt detailne ja tehniline regulatsioon ning koondatakse see patendimäärusesse. Kehtiv terminoloogia ja stiil pärinevad suures osas 1993. aastast ega vasta enam tänapäevastele normitehnika- ja keelenõuetele. Muudatus on valdavalt vormiline ja süsteemne ega too kaasa õiguste ega kohustuste sisulist ümberkujundamist. Eesmärk on suurendada õigusselgust, tagada normide kooskõla kehtivate nõuetega ning parandada regulatsiooni kasutatavust.

Muudatus mõjutab leiutajaid, patenditaotlejaid ja -omanikke (sh Eestis kehtivate Euroopa patentide omanikke), ettevõtjaid, patendivolinikke ning Patendiametit. Mõju avaldub eelkõige regulatsiooni korduval kasutamisel, sealhulgas õiguskaitse taotlemisel, registritoimingute tegemisel ning normide leidmisel ja tõlgendamisel. Mõju seisneb peamiselt regulatsiooni paremas arusaadavuses ja tõlgendamisriskide vähenemises.

Mõju riigiasutuste töökorraldusele

Muudatusel on positiivne mõju riigiasutuste töökorraldusele, eeskätt Patendiametile. Seaduste üldistatum tase ja tehniliste detailide viimine patendimäärusesse lihtsustab regulatsiooni haldamist ja ajakohastamist ning vähendab vajadust sagedaste seadusemuudatuste järele.

Mõju majandusvaldkonnas: halduskoormus

Muudatus parandab õigusselgust, arusaadavust ja regulatsiooni kasutatavust. Ajakohastatud terminoloogia ja selgem keelekasutus vähendavad normide tõlgendamisriski ning lihtsustavad regulatsiooni kasutamist eri sihtrühmade jaoks. Detailsete ja tehniliste normide koondamine määruse tasandile muudab regulatsiooni paindlikumaks ja hõlpsamini ajakohastatavaks, vähendades ettevõtjate halduskoormust ning õigusselguse puudumisest tulenevaid kulusid.

Ebasoovitavad mõjud ja riskid

Muudatusega võib üleminekuperioodil kaasneda ajutine õigusselguse ja regulatsiooni leitavuse vähenemine. Detailse regulatsiooni koondamine patendimäärusesse eeldab kasutajatelt uue struktuuriga kohanemist ning võib suurendada riski, et määruse sisu ei arvestata piisavalt või tajutakse regulatsiooni killustunumana, kui viitesüsteem ei ole piisavalt selge. Nende riskide esinemise tõenäosus on väike ning neid saab maandada selgete viidete ja kasutajasõbralike juhistega.

Muudatuste kokkuvõtlik mõju halduskoormusele ja avaliku sektori töökoormusele

Eelnõu tulemusena väheneb ettevõtjate ja inimeste halduskoormus tervikuna, kuna leiutiste õiguskaitse taotlemise ja registritoimingutega seotud nõuded on võrreldes kehtiva olukorraga paremini leitavad, ühtsemalt koondatud ja lihtsamini kohaldatavad. See vähendab asjakohaste normide leidmisele ja tõlgendamisele kuluvat aega ning eksimisriski.

Avaliku sektori töökoormus väheneb, kuigi rakendamise alguses võib kaasneda ajutine lisakoormus seoses juhendmaterjalide ajakohastamise ja praktika kohandamisega.

7. Seaduse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Seaduse rakendamisega ei kaasne riigile ega kohalikule omavalitsusele tegevusi, kulusid ega tulusid.

Seaduse rakendamine puudutab eelkõige Patendiameti tegevust. Seaduse rakendamisega võib asutuse töökoormus üleminekuperioodil ajutiselt suureneda, eelkõige seoses juhendmaterjalide, vormide ja menetluspraktika ajakohastamisega. Edaspidi aitab koondatud ja täpsustatud regulatsioon töökoormust vähendada, kuna lihtsustub normide leidmine, kohaldamine ja ajakohastamine. Seaduse rakendamisega ei kaasne riigile lisakulusid ega täiendavat rahastamisvajadust. Vajalikud tegevused tehakse olemasolevate eelarvevahendite ja töökorralduse raames. Eelnõuga ei kehtestata uusi riigilõive ega muid tasusid ning seetõttu ei ole ette näha ka riigitulude suurenemist.

8. Rakendusaktid

Eelnõukohase seadusega tunnistatakse kehtetuks 17 leiutiste valdkonna määrust ning nende sisu koondatakse ühte määrusesse (s.o patendimäärus), mille kehtestamiseks antakse seaduseelnõu kohaselt volitusnorm (eelnõu § 1 punkt 1).

Kehtetuks tunnistatavad määrused on järgmised:

- 1) justiitsministri 3. jaanuari 2012. a määrus nr 2 „Patenditaotluse sisu- ja vorminõuded ning Patendiametile esitamise kord“;
- 2) justiitsministri 3. jaanuari 2012. a määrus nr 25 „Rahvusvahelise patenditaotluse Patendiametile esitamise kord“;
- 3) justiitsministri 3. jaanuari 2012. a määrus nr 13 „Meditšiini- ja taimekaitsetoodete täiendava kaitse taotluse dokumentide vorminõuded ja esitamise kord“;
- 4) justiitsministri 3. jaanuari 2012. a määrus nr 23 „Patenditaotluse avaldamise kord“;
- 5) justiitsministri 3. jaanuari 2012. a määrus nr 21 „Patendikirjelduse vorminõuded ja vormistamise kord“;

- 6) justiitsministri 3. jaanuari 2012. a määrus nr 4 „Eesti Patendilehe põhimäärus“;
- 7) justiitsministri 3. jaanuari 2012. a määrus nr 20 „Patendikirja vorminõuded ning vormistamise ja väljaandmise kord“;
- 8) justiitsministri 3. jaanuari 2012. a määrus nr 14 „Meditiini- ja taimekaitsetoodete täiendava kaitse tunnistuse vormi ja väljaandmise kord“;
- 9) justiitsministri 3. jaanuari 2012. a määrus nr 26 „Rahvusvaheliste patenditaotluste ja nende menetluse andmekogu asutamine“;
- 10) justiitsministri 3. jaanuari 2012. a määrus nr 22 „Patendikoostöölepinguga ettenähtud tasude maksmise kord“;
- 11) justiitsministri 3. jaanuari 2012. a määrus nr 3 „Euroopa patenditaotluse Eesti Patendiametile esitamise ja Euroopa Patendiametile edastamise, Euroopa patenditaotluse patendinõudluse ja patendikirjelduse tõlke esitamise ja avalikustamise ning Euroopa patenditaotluse siseriiklikuks patenditaotluseks ja kasuliku mudeli registreerimise taotluseks muutmise kord“;
- 12) justiitsministri 3. jaanuari 2012. a määrus nr 8 „Kasuliku mudeli registreerimise taotluse sisu- ja vorminõuded ning Patendiametile esitamise kord“;
- 13) justiitsministri 3. jaanuari 2012. a määrus nr 9 „Kasuliku mudeli kirjelduse vorminõuded ja vormistamise kord“;
- 14) justiitsministri 3. jaanuari 2012. a määrus nr 1 „Eesti Kasuliku Mudeli Lehe põhimäärus“;
- 15) justiitsministri 3. jaanuari 2012. a määrus nr 11 „Kasuliku mudeli tunnistuse vorminõuded ning vormistamise ja väljaandmise kord“;
- 16) justiitsministri 3. jaanuari 2012. a määrus nr 10 „Kasuliku mudeli prioriteeti tõendava dokumendi vorminõuded ja vormistamise kord“;
- 17) justiitsministri 3. jaanuari 2012. a määrus nr 7 „Kasulike mudelite registriga tutvumise ja registrist teabe väljastamise kord“.

Rakendusakt on kavandatud jõustuma eelnõuga samaaegselt.

Rakendusakti kavand on lisatud eelnõu seletuskirjale (seletuskirja lisa 1).

9. Seaduse jõustumine

Eelnõu on kavandatud jõustuma seadusena kolme kuu möödumisel selle avaldamisest.

Kuna eelnõuga luuakse volitusnorm patendimääruse kehtestamiseks, millesse koondatakse kehtivad 17 leiutiste valdkonna määrust, siis on oluline, et eelnõukohane seadus jõustuks patendimäärusega samaaegselt. Nimetatud määrus on väga mahukas õigusakt, mistõttu võib selle menetlemine olla aeganõudev protsess. Selleks, et vältida olukorda, kus seadus jõustub enne määruse jõustumist, on oluline jätta seaduse jõustumiseks teatud ajavaru. Seetõttu on hetkel ette nähtud, et seadus jõustub kolme kuu möödumisel selle avaldamisest.

10. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu [26-0619/01](#).

Eelnõu saadeti arvamuse saamiseks järgmistele asutustele ja organisatsioonidele: Patendivolinike Koda, Eesti Advokatuuri intellektuaalse omandi ja IT-õiguse komisjon, Eesti Juristide Liit, Tartu Ülikooli õigusteaduskond, Tartu Ülikooli ettevõtlus- ja innovatsioonikeskus, Tallinna Tehnikaülikooli õiguse instituut, Tallinna Tehnikaülikooli

tehnoloogiasirde keskus, Tallinna Ülikooli ühiskonnateaduste instituut, Eesti Maaülikool, Eesti Teadusagentuur, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Eesti Ehitusmaterjalide Tootjate Liit, Eesti Keemiatööstuse Liit, Eesti Mööblitootjate Liit, Eesti Plastitööstuse Liit, Eesti Puitmajaliit, Eesti Rõiva- ja Tekstiililiit, Eesti Trüki- ja Pakenditööstuse Liit, Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon, Ravimitootjate Liit, Eesti Mäetööstuse Ettevõtete Liit, Eesti Teenusmajanduse Koda, Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus, Eesti Disainerite Liit, Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit.

Eelnõule esitas kooskõlastamise ja arvamuste andmise käigus sisulisi märkusi Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus (EISA). Eesti Kaubandus-Tööstuskoda teatas, et tal ei ole täiendavaid ettepanekuid eelnõu kohta, kuid ta peab positiivseks, et eelnõuga koondatakse 17 määruse normid ühte koondmäärusesse, mis lihtsustab regulatsiooni ja vähendab ettevõtjate halduskoormust. EISA märkused puudutavad peamiselt õiguskaitse saanud leiutise litsentsimist ja pandi registreerimist. Ettepanekuid on võimalusel arvestatud, kuid tööstusomandi litsentsi ja pandi registreerimise regulatsioonide ühtlustamine ja võimalikud põhimõttelised muudatused jäävad väljapoole käesoleva eelnõu eesmärki ja reguleerimisala, mistõttu on esitatud arvamused võetud teadmiseks võimaliku tulevikus koostatava eraldi eelnõu loomiseks.

Seletuskirjale on lisatud tabel (seletuskirja lisa 2) kooskõlastuste ja arvamuse andmise käigus esitatud märkuste ja nende arvestamise kohta. Tabelist on välja jäetud märkused, mis puudutavad eranditult rakendusakti, mitte kõnealust seaduse eelnõud. Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskuse kommentaar on seletuskirja lisas olevas kooskõlastustabelist välja jäänud, mis puudutas samuti üksnes rakendusakti kavandit.

Algatab Vabariigi Valitsus 28. septembril 2026. a

Vabariigi Valitsuse nimel

(allkirjastatud digitaalselt)

Heili Tõnisson

Valitsuse nõunik